

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

MATEJA ROGELJ

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**VPLIV IZVOZA KITAJSKEGA
TEKSTILA: ZDA, EU IN SLOVENIJA**

Ljubljana, oktober 2006

MATEJA ROGELJ

IZJAVA

Študentka MATEJA ROGELJ izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. MIROSLAVA GLASA in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 11.oktober 2006

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1. SPLOŠNE ZNAČILNOSTI LJUDSKE REPUBLIKE KITAJSKE	2
1.1. GOSPODARSKOPOLITIČNA UREDITEV KITAJSKE.....	3
2. TEKSTILNA INDUSTRIJA IN TRGOVINA V SVETU	4
2.1. ZGODOVINA TRGOVINE S TEKSTILOM	6
2.1.1. liberalizem.....	7
2.1.2. industrijski protekcionizem.....	7
2.1.3. globalizacija	8
2.1.3.1. socialni dumping in antidumpinški ukrepi.....	8
2.2. DANAŠNJA TEKSTILNA IN OBLAČILNA INDUSTRIJA.....	11
2.2.1. tekstilna industrija v Evropi.....	11
2.2.2. tekstilna industrija na Kitajskem	13
2.2.3. tekstilna industrija v Sloveniji	15
2.2.3.1. prednosti, nevarnosti, slabosti, priložnosti ter problemi slovenske tekstilne industrije.....	19
3. KRONOLOŠKI POTEK POGAJANJ.....	21
4. VIDIKI POSAMEZNIH SKUPIN ZNOTRAJ EU	31
4.1. VIDIK PROIZVAJALCEV	32
4.2. VIDIK TRGOVCEV	32
4.3. VIDIK POTROŠNIKOV	33
5. TRGOVINSKA POLITIKA.....	33
SKLEP	35
LITERATURA	37
VIRI	38

SEZNAM TABEL:

Tabela 1: Vodilni domači in tuji imetniki veleblagovnic na Kitajskem	12
Tabela 2: Število podjetij in enot PRS s področja DB standardne klasifikacije dejavnosti v letih 2003 do 2006 v Republiki Sloveniji.....	15
Tabela 3: Število zaposlenih v letih 2003 do 2005 v Republiki Sloveniji	16
Tabela 4: Prihodki družb v letih 2003 do 2005 v Republiki Sloveniji (v 000 sit)	17
Tabela 5: Stečaji in prisilne poravnave v tekstilni, oblačilni in usnjarskopredelovalni industriji v Sloveniji leta 2003.....	18
Tabela 6: Prvih deset slovenskih uvoznikov kitajskega tekstila	18
Tabela 7: Protidumpinške dajatve na nekatere izdelke iz LR Kitajske in Vietnama v letu 2006 (v %).	30

SEZNAM SLIK:

Slika 1: Zemljevid LR Kitajske.....	2
Slika 2: Pregledi kompleksnosti ter različnosti akterjev v tekstilni in oblačilni industriji.....	4
Slika 3: Razčlenitev tekstilne proizvodnje na tri podsektorje glede uporabe vlaken.....	5
Slika 4: Napoved števila zaposlenih v slovenski tekstilni, oblačilni in usnjarskopredelovalni industriji.....	19
Slika 5: Grafični prikaz protidampinških dajatev v LR Kitajski ter Vietnamu.....	30

UVOD

Prevladujoča usmeritev sodobnega sveta temelji na odpiranju gospodarstev in povečanju tokov mednarodne menjave. Svobodna trgovina, kot cilj takšne usmeritve, naj omogoča neoviran pretok proizvodov ter storitev preko državnih meja. Zunanjetrgovinski liberalizem temelji na predpostavki, da bo tržni mehanizem poskrbel za optimalno razporeditev produkcijskih faktorjev in razreševal morebitna neskladja in probleme (Jazbec, 1997, str. 40). Menim, da odpiranje meja povečuje mednarodno trgovino in s tem svetovno produkcijo, seveda pa se ne moremo izogniti tudi negativnim posledicam, ki jih to prinaša s seboj. To bom poskušala dokazati na primeru kitajskega tekstila in njegovem vplivu na druge države.

Države so v želji po pospeševanju razvoja svojih gospodarstev sklepale različne sporazume, ki so z odpravljanjem ovir pospeševali mednarodno trgovino. Globalizacija je tako zgodovinski proces pospešene integracije svetovnega gospodarstva, ki v ožjem smislu vključuje trgovinske in finančne tokove, v širšem pa tudi gibanje ljudi in znanja (Rakovec, 2005, str.114). Tako se z globalizacijo menjajo tudi tokovi proizvodnje, kar pa ustvarja dileme za proizvajalce. Najbolj izrazit primer je tekstil, saj je kitajski tekstil cenovno izredno konkurenčen v primerjavi z ostalimi državami. Največji pritisk čutijo v ZDA ter državah članicah EU, ki so se poskušale zavarovati z uvedbo kvot, vendar pa je prišlo do razhajanj tudi znotraj držav članic EU. Še večji pritisk je bilo čutiti v ZDA in EU po odpravi kvot leta 2005. Predmet diplomskega dela je torej ugotoviti vpliv, možne posledice uvoza kitajskega tekstila v ZDA, EU in Slovenijo do leta 2008, ter oceniti uvedbo protekcionističnih ukrepov. V diplomskem delu želim prikazati vpliv kitajskega tekstila na svetovni trg ter pogajanja Kitajske z državami uvoznici o omejevanju uvoza.

Pri izdelavi diplomskega dela sem se oprla predvsem na pregled tuje in domače literature, člankov v strokovnih revijah, podatkov iz AJPEs-a ter spletnih virov.

V prvem poglavju podajam splošne značilnosti Kitajske: kratko predstavim njeno zgodovino in gospodarskopolično ureditev. Kratak opis tekstilne industrije ter trgovine v svetu podam v drugem poglavju. Dotaknem se zgodovine trgovine s tekstilom ter opisujem obdobja, ki se se pojavila v preteklosti. Poudarim sedanjo obdobje globalizacije ter pojav socialnega dumpinga v tekstilni industriji ter antidumpinške ukrepe. V točkah povzamem današnjo tekstilno in oblačilno industrijo v Evropi, na Kitajskem in v Sloveniji. V tretjem poglavju povzamem bistvene dogodke v pogajanjih o uvozu kitajskih tekstilij ter tekstilnih izdelkov. V četrtem poglavju opišem vidike proizvajalcev, trgovcev ter potrošnikov držav EU. V zadnjem, petem poglavju, na kratko označim trgovinsko politiko ter predlog komisije za nadzor uvoza kitajskega tekstila. V sklepnem delu podam lastni pogled na bodočnost tekstilne industrije v EU, ZDA ter Sloveniji.

1. SPLOŠNE ZNAČILNOSTI LJUDSKE REPUBLIKE KITAJSKE

Ljudska republika (LR) Kitajska (v nadaljevanju Kitajska) je dežela velikih nasprotij. Po eni strani želi ohranjati centralistično politiko, omejuje svobodo svojih državljanov, zapostavlja človekove pravice, zatira razne manjšine, s svojo številno vojsko in atomskim orožjem postaja ena od nevarnih moči Vzhoda, ogroža hegemonijo ZDA in odpira dileme odnosa do (samostojnosti) Tajvana. Po drugi strani se počasi odpira tujini in s svojim hitrim ekonomskim razvojem išče primerno mesto v svetovnem gospodarstvu. Razsežnosti Kitajske je napovedal že veliki vojskovodja Napoleon, ki je nekoč dejal: »Kitajska? Tam domuje speči velikan. Naj spi, kajti ko se zbudi, bo osupnil ves svet« (Hughes, Weidenbaum, 1996, str. 61).

Slika 1: Zemljevid LR Kitajske

Vir: China's Map, 2006.

Kitajska kultura se je pojavila že v tretjem tisočletju pred našim štetjem, zato se uvršča v eno izmed najstarejših kultur. Po izmenjavi večjega števila dinastij je leta 1911 postala Republika Kitajska in se leta 1949 po zmagi komunistov nad nacionalističnim režimom preimenovala v Ljudsko republiko Kitajsko, kar je še danes. Nacionalisti so zbežali na bližnji otok Tajvan. Tako je Mao Zedong, vodja komunistov, 1.10.1949 na trgu Tiananmen v Pekingju razglasil Ljudsko Republiko Kitajsko.

Kitajska je bila v zadnjih dveh tisočletjih dežela z največjim številom prebivalstva na svetu, dolgo pa je bila tudi tehnološko in organizacijsko ena izmed najrazvitejših civilizacij. S tega ozemlja prihajajo iznajdbe, kot so smodnik, tisk ter magnetni kompas.

1.1.GOSPODARSKOPOLITIČNA UREDITEV KITAJSKE

Današnje ozemlje LR Kitajske obsega 9.596.960 km² ali 6,4% kopenske površine. Tako je po ozemlju tretja največja država na svetu. Kitajska predstavlja več kot petino vsega človeštva z 1.306.313.812 prebivalci (The World Factbook, 2006). Prebivalci so večinoma Kitajci (91,9%), ostali so narodne manjšine, kot so Zhuang, Ujgui, Hui, Yi, Tibetanci, Miao, Manchu, Mongoli, Buyi, Korejci in ostale manjšine (8,1%). Naseljeni so predvsem na rodovitnih ravninah in na področju treh rečnih sistemov na jugovzhodu države. Kitajska je razdeljena na 23 provinc s Tajvanom, 5 avtonomnih regij vključno s Tibetom in 4 mestne uprave (Beijing, Chongqing, Shanghai, Tianjin). Od leta 1999 ima še dve administrativni regiji, to sta prometno, trgovsko in bančno središče Hong Kong ter turistično razviti Makao.

Kitajska je članica Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada. Leta 1995 je postala članica Mednarodne trgovinske zbornice s sedežem v Parizu, leta 2001 pa je končno dosegla članstvo v Svetovni trgovinski organizaciji (WTO). Je tudi ena od članic Azijskopacifiškega foruma za gospodarsko sodelovanje (APEC). Njena uradna valuta je renminbi (RMB) ali yuan, ki se deli na 10 jiao ali mao ter na 100 fen. Leta 2005 je bruto domači proizvod (BDP) znašal 1.833 milijard USD, kar pomeni 6.200 USD BDP na prebivalca. Kitajska ima razvito industrijo, ki je bila leta 2005 udeležena v BDP s 53,1 %, storitve so znašale 32,5 % BDP-ja ter kmetijstvo 14,4 % BDP-ja (The World Factbook, 2006).

Obseg zunanje trgovine strmo raste. V letu 2000 je Kitajska izvozila za 249 milijard USD blaga in imela za 33 milijard USD trgovinskega presežka. V izvozu so prevladovali stroji in transportna oprema, tekstil, kemični izdelki, čaj, svila in nafta (Transformacija Kitajskega gospodarstva, 2002). Leta 2005 je izvozila za 752 milijard USD blaga ter imela 129 milijard USD trgovinskega presežka (The World Factbook, 2006).

Vodilna osebnost politične sfere in gonilna sila gospodarskega razvoja je bil Mao Zedong, ki se je rodil leta 1893 in umrl leta 1976. Do svoje smrti je bil predsednik države in vodja Partije. Prek množičnih gibanj je komunistična partija v letih po povojnem prevzemu oblasti vzpostavila totalitaristično diktaturo in neučinkovit planski sistem po sovjetskem vzoru. Po Maovi smrti je reforme nadaljeval Deng Xiaoping. Danes je predsednik države Hu Jintao (Kuzem, 2002, str. 3).

V globalnem gospodarstvu privilegiran dostop do naravnih, kapitalskih ali nizko do srednje usposobljenih človeških virov in celo dostop do trgov ne zagotavljajo zadostne stalne konkurenčne prednosti. Gospodarstvo, ki temelji na znanju, bo vse bolj odvisno od zmožnosti industrije na področju nenehnih inovacij proizvodov. Industrija bo morala uporabljati najbolj napredne, fleksibilne in na področju virov učinkovite procese, poleg tega bo morala svojo organizacijsko strukturo in poslovanje prilagoditi in usmeriti k nenehno porajajočim in spreminjajočim se potrebam svojih potrošnikov. V vsem tem pa raziskave in inovacije igrajo vse pomembnejšo vlogo. Na tem področju mora Kitajska postaviti še veliko. V industriji, v

kateri prevladujejo mala in srednje velika podjetja, je razdrobljenost in splošno pomanjkanje (finančnih) virov nedvomno največji problem. K temu lahko dodamo še splošno pomanjkanje dolgoročnih strategij posameznih podjetij in industrije (Kuzem, 2002, str. 25).

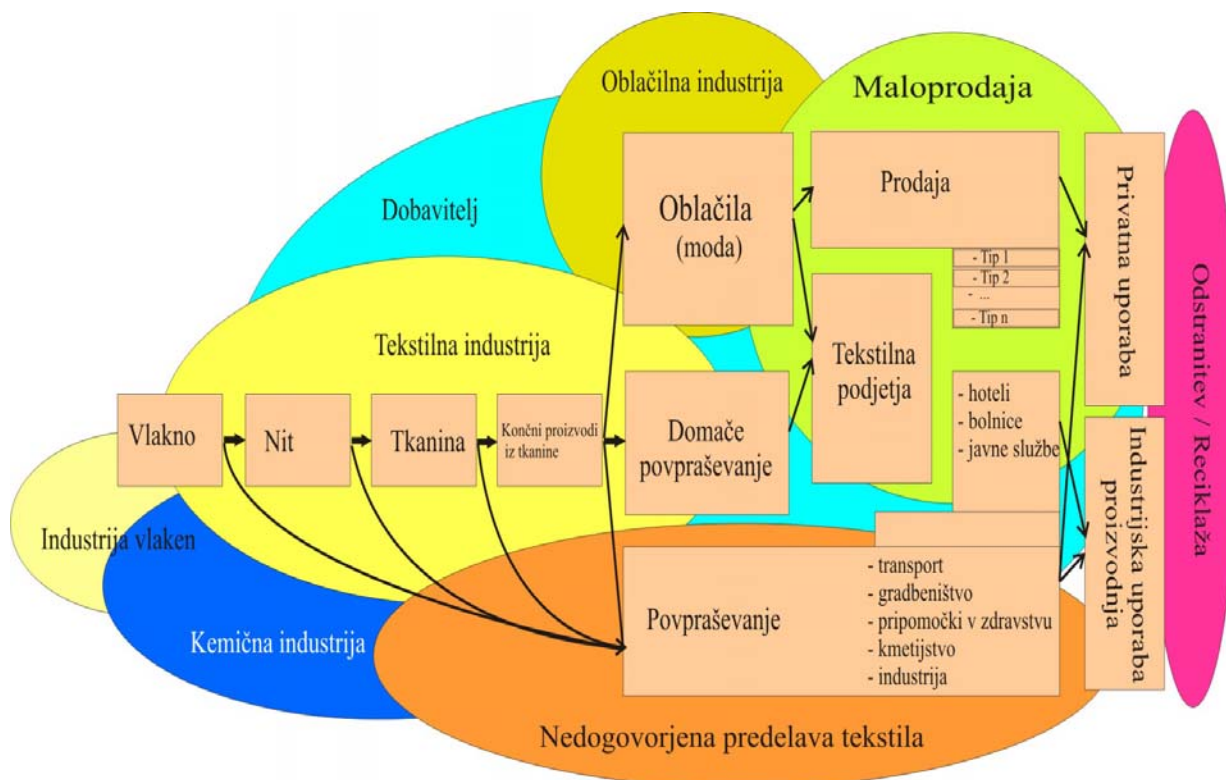
2. TEKSTILNA INDUSTRIJA IN TRGOVINA V SVETU

Tekstilno industrijo delimo z vidika izdelkov na:

- a) tkanine in preja,
- b) končni izdelki:
 - oblačila,
 - tehnične tekstilije.

V prvi razdelek štejemo bombažno prejo, volnene izdelke in bombažne tkanine. Med končne izdelke spadajo oblačila, kot so srajce, T-majice, puloverji, hlače, bluze, spodnje perilo, nogavice, plašči, bunde, spalne srajce, krila, hlače, kostimi, modrčki, trenirke, zavese itd. (Izvozno okno, 2006). Tehnične tekstilije so tekstilni izdelki, ki gredo v druge proizvode. Slednje zajemajo končno uporabo pri transportu, gradnji cest, notranji opreми, športni opreми, zaščitnih in varovalnih oblačilih, kirurških in medicinskih pripomočkih itd. Natančen razpored vseh tekstilnih izdelkov po kategorijah s tarifnimi oznakami in poimenovanji se nahaja v Prilogi 1.

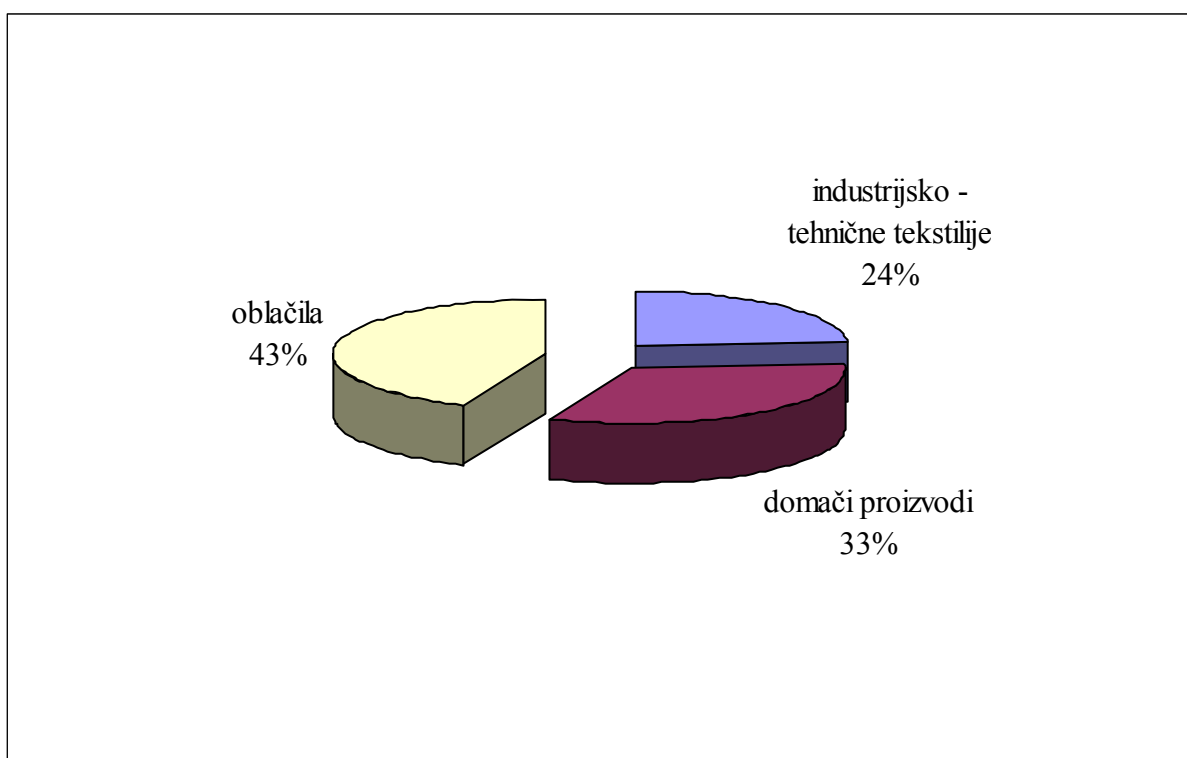
Slika 2: Pregledi kompleksnosti ter različnosti akterjev v tekstilni in oblačilni industriji

Vir: Evropska tehnološka platforma za prihodnost tekstilne in oblačilne industrije, 2004.

Za razliko od nekaterih drugih industrij v Evropi je tekstilna in oblačilna industrija vodilna v svetu kar zadeva uporabo tehnologije, inovacij na področju procesov in proizvodov, vključno z oblikovanjem mode ter z ostalimi netehnološkimi inovacijami in z njimi povezanimi dejavnostmi. Na tekstilnem področju, kjer ima presežek v izvozu, je izredno hiter napredek produktivnosti pripomogel k ohranitvi visoke stopnje konkurenčnosti, h kateri so še nadalje pripomogli inovativni izdelki in procesi, še posebej na vse pomembnejšem področju tehničnih tekstilij.

Slika 3: Razčlenitev tekstilne proizvodnje na tri podsektorje glede uporabe vlaken

Vir: Evropska tehnološka platforma za prihodnost tekstilne in oblačilne industrije, 2004.

Kot je razvidno iz slike 3, sestavljajo tekstilno in oblačilno industrijo oblačila 43 %, industrijsko – tehnične tekstilije 24 % ter domači proizvodi 33 %. Glavna končna uporaba tekstilij ostajajo oblačila in na tem področju so evropski proizvajalci vodilni v svetu, kar zadeva modo in kreativnost ter vse oblike oblačil. Vendarle je za razliko od predenja in tkanja tekstilij proizvodnja oblačil visoko delovno intenzivna panoga in potrebni so nujni ukrepi, da bi premostili to šibko točko, v primerjavi z državami z nizkimi stroški dela in slabo plačano delovno silo.

Tekstilna industrija je kot ena izmed najstarejših industrijskih panog skupna značilnost za večji del držav sveta. Je velik izvor zaposlovanja prebivalstva, tvorec deviznih sredstev in v zgodovini je bila generator industrijskega razvoja, zlasti v Angliji po prvi industrijski revoluciji. Številne spremembe, ki so se v preteklosti dogajale v svetovnem gospodarstvu, kot so večanje življenjskega standarda, povečanja števila prebivalstva, nove tehnologije,

spremenbe v mednarodni trgovini in druge, so za uspešen nastop na mednarodnih trgih od podjetij v tekstilni panogi zahtevale različna prilagajanja in prestrukturiranja, za kar je nujna jasna strateška usmeritev in vizija. V zadnjih letih opazimo stagniranje proizvodnje tekstila v razvitih državah ob močnem zmanjšanju zaposlenosti kot posledici modernizacije. V državah v razvoju je tekstilna proizvodnja dosegla širok razmah kot posledica povečanega lastnega povpraševanja po tekstilu in povečanega izvoza v razvite države ob hkratnem zmanjšanju zaposlenosti. To še posebej velja za azijske države.

Glavni akterji trgovine s tekstilom in z oblačili so z redkimi izjemami že več let nespremenjeni. To so na eni strani razvite države, kot so Evropska unija (predvsem Nemčija in Italija), Japonska in ZDA. Za njihove deleže v svetovni trgovini je značilen padec ali stagnacija. V tekstilni trgovini Nemčija in Italija beležita suficit trgovinske bilance. ZDA imajo v obeh primerih deficit.

Na drugi strani so države v razvoju, predvsem države Vzhodne Azije, kjer najbolj izstopata Hongkong in Republika Koreja, za katere je značilen rastoč delež v svetovni trgovini s tekstilom in oblačili, deficit v trgovinski bilanci tekstila in suficit pri oblačilih (Prestrukturiranje tekstilne industrije v svetu in pri nas kot dejavnik konkurenčne sposobnosti, 1994). Tako ugotavljam, da se vpliv in moč držav v razvoju močno povečuje. Med njimi seveda prevladuje Kitajska, katere največja konkurenčna prednost je poceni delovna sila.

Kitajske prednosti je seveda težko ignorirati. Delo stane povprečno 90 % manj kot v ZDA in Italiji. Tudi tekstilni proizvajalci veliko hitreje proizvedejo tekstilne izdelke kot njihovi konkurenti iz drugih držav, saj delajo z minimalnimi stroški. Poleg Kitajske lahko štejemo še Indijo in Vietnam.

2.1. ZGODOVINA TRGOVINE S TEKSTILOM

Trgovina s tekstilom in oblačili je bila v preteklosti pomemben vir sporov med razvitimi državami in državami v razvoju in je bila izvzeta iz pravil GATT-a. Od leta 1974 je to področje preko bilateralno dogovorjenih kvot urejal Sporazum o mednarodni trgovini s tekstilom – MFA (Multi-fibre Agreement). Ta sporazum naj bi po mnenju razvitih držav zagotavljal stabilnost in redno delovanje trga, vendar je zaviral tudi izvoz na področja, kjer imajo komparativne prednosti države v razvoju. Posebno obravnavanje področja tekstila in oblačil je vzrok za razširitev in množično uporabo protekcionističnih ukrepov, na tem področju, v preteklih štiridesetih letih (Jazbec, 1997, str. 40).

V Urugvaju je bilo dogovorjeno podaljšanje uporabe MFA do leta 1994, dokler ta sporazum ni bil odpravljen. Področje tekstila in oblačil so postopno priključili Splošnemu sporazumu o carinah in trgovini (Jazbec, 1997, str. 40). To priključevanje je trajalo počasi ter postopoma. Tako so se po stopnjah opuščale kvote ter drugi zaščitni ukrepi.

Zgodovinsko se je razvilo več temeljnih doktrin, ki opredeljujejo koristi od razvoja mednarodnih ekonomskih odnosov in obenem tudi pogoje, ki so potrebni, da se predvidene koristi lahko tudi uresničijo. Omenila bom le tiste, ki so relevantne za mojo temo.

2.1 1. liberalizem

Splošni gospodarski liberalizem, kot tudi zunanjetrgovinski liberalizem, se je razvil kot reakcija proti absolutizmu in proti različnim oblikam omejevanja prostosti posameznikov. Najboljše pogoje za uvajanje liberalizma je v prvi polovici 19. stoletja imela Anglija. Kot bolj razvita in ekonomsko močnejša dežela je bila Anglija nosilec ekonomske prevlade in zagovornik svobodne trgovine. Opirajoč se na lastno ekonomsko moč, je s svojimi odločitvami vplivala tudi na širše mednarodne ekonomske odnose (Ravbar-Stražar, 1982, str. 3).

Proces liberalizacije je imel v različnih državah različen vpliv, vendar je zajel prav vse članice GATT-a (večstranski sporazum o carinah in trgovini), pomembno pa je vplival tudi na nečlanice, kot je Kitajska. Najpomembnejši dosežek GATT je znižanje carin od prvotnih 40 % leta 1947 na povprečno 4 % leta 1991 (Jazbec, 1997, str. 14).

2.1.2 industrijski protekcionizem

Protekcionizem se je dejansko pojavil v drugi polovici 19. stoletja kot reakcija na nezaželene rezultate zunanjetrgovinskega liberalizma. Pojavil se je v dobi, ko je Anglija zaradi prednosti, ki jih je dosegla v svojem dotedanjem industrijskem razvoju, popolnoma gospodovala nad svetovnim trgom in ko je ves svet začel iskati poti, kako bi kljub potencialni grožnji, ki jo je predstavljala močna konkurenca Anglije, zagotovil ustrezen razvoj nacionalnega gospodarstva (Ravbar-Stražar, 1982, str. 4).

Tak primer lahko vidimo na primeru ZDA. Do leta 1776 so bile ZDA izenačene z vsemi ostalimi angleškimi kolonijami, tako da niso smele imeti nobene industrije, ampak so vsako najmanjšo stvar morale uvažati iz matične dežele Anglije. Po proglasitvi neodvisnosti in odcepitvi od Anglije so bile te države še naprej vezane na uvoz angleškega blaga, ker lastne industrije niso imele, iz celinske Evrope pa zaradi nenehnih vojn tudi niso mogle uvažati. To je tudi razlog, da se je najprej v ZDA pojavila težnja po ustanavljanju lastne industrije, ki bi deželo osvobodila angleške odvisnosti ter ji omogočila, da se do določene mere oskrbi za primer vojne oziroma sovražnega napada. Tako se je prvi minister za finance mladih ZDA Aleksander Hamilton zavzemal za zgraditev lastne ameriške industrije in je poskušal teoretično opravičiti protekcionizem (Ravbar-Stražar, 1982, str. 6). V drugi polovici 19. stoletja je v ZDA sledil nagel razvoj industrije, ki so jo ščitili z uvoznimi carinami. Ameriški industrialci so po končani prvi svetovni vojni spoznali, da Evropa, ki se je med vojno znatno zadolžila v Ameriki, svojih dolgov ne bo mogla odplačati drugače kakor z blagom. Evropski industrijski proizvodi so jim povzročali tudi veliko konkurenco, zato so od vlade zahtevali

ustrezno zaščito, ki bi onemogočala tujo konkurenco. Svojo zahtevo so utemeljevali s tem, da jim evropski produkti lahko konkurirajo le zato, ker so mezde v Evropi znatno nižje kot v Ameriki. Torej, če se zaščiti ameriško industrijo, se s tem zaščiti tudi delavčev standard, sicer bodo zaradi želje po konkurenčnosti industrialci prisiljeni delavcem znižati mezde. Tako je prišlo do uvajanja visokih zaščitnih carin, ki so bile skoraj prohibitivne in so onemogočale dostop evropskemu blagu na ameriški trg (Ravbar-Stražar, 1982, str. 10).

Po drugi svetovni vojni ni bilo nobenih mednarodnih pravil, ki bi ovirala carinsko oziroma trgovinsko diskriminacijo. Vsaka dežela je bila v načelu prosta in je sama odločala o svojem uvozu, izvozu, odnosom do drugih držav itd. Velike in razvite države so s tem želele povečati mednarodno menjavo v zunanji trgovini. Kasneje so se zaradi uvajanja razvoja industrije v večjih državah zopet pojavile carine, saj so s tem omejile pritisk konkurence tujih držav in s tem negativne učinke. Danes carin znotraj Evropske unije ne poznamo več. Tako si ne konkurirajo podjetja samo v državi, ampak države med seboj.

2.1.3. globalizacija

Globalizacijo razumemo kot vključevanje gospodarstev v mednarodno menjavo in v mednarodno delitev dela. Izraz se je začel uporabljati konec 1980-tih letih, danes pa je prisoten povsod, kakor da bi šlo za nov proces mednarodne integracije. V bistvu je globalizacija posledica delovanja zakonitosti trga, ki spodbuja učinkovitost prek konkurence in delitve dela, le da gre v tem primeru za globalni trg, za delitev dela na globalni ravni, s čimer nastajajo nove priložnosti (pa tudi nove pasti) za ponudnike in povpraševalce. Vzroke globalizacije lahko strnemo v tri dejavnike. Prvi je tehnološki napredek, splošno znižanje ovir v mednarodni trgovini in nova organizacija mednarodnih transakcij (multinacionalke) (Rakovec, 2005, str. 26).

2.1.3.1. socialni dumping in antidumpinški ukrepi

Socialni dumping je negativna posledica globalizacije v državah v razvoju. Socialni dumping pomeni preseljevanje proizvodnje iz razvitih držav v države v razvoju, v države z nepoštenimi delovnimi praksami, kot je nizka plača, slabe delovne razmere, delavci imajo zelo omejene pravice in so brez zavarovanja. Pojem »socialni dumping« pomeni »zavrženost« socialnih pravic oz. neupoštevanje osnovnih človekovih pravic (Radojčić, 2005, str. 14). S tem pojavom se srečamo na Kitajskem, kjer so tekstilni delavci brez pravic, delajo v težkih delovnih razmerah za nizko plačilo. Tak položaj najdemo tudi v Turčiji, Indoneziji, Maleziji ter Filipinih.

Določen proizvod je predmet dumpinga, če je izvozna cena tega proizvoda nižja od njegove cene v normalnih trgovskih operacijah oz. nižja od cene podobnega proizvoda, namenjenega potrošnji v deželi izvoznici (Ravbar – Stražar, 1982, str. 103). Uvoz proizvodov po dumpinških cenah lahko v deželi uvoznici, zaradi večje konkurenčnosti kot istovrstni ali

podobni domači proizvodi, povzroči večjo gospodarsko škodo in negativno vpliva na njen lasten proizvodni proces. Zato lahko dežela uvoznica sprejme dumpinške ukrepe, ki imajo obliko antidumpinške carine ali drugo obliko antidumpinške dajatve. Težave se lahko pojavljajo pri določanju, ali je nek proizvod predmet dumpinga ali ne, ali je dežela uvoznica zaradi nastale škode upravičena do uporabe antidumpinških ukrepov ali ne, ali je bila določena pravilna višina antidumpinške dajatve ali ne.

Dumping je v bistvu prodaja proizvodov po neobičajno nizkih cenah. Lahko se pojavlja kot prodaja pod lastno ceno, prodaja na tujih trgih po nižjih cenah kot doma in podobno. Namen tega je povečati cenovno konkurenčnost proizvodov in prodajo na tuje trge. Uvoz dumpinškega blaga lahko zaradi nerealno nizkih cen, v primerjavi z domačimi, povzroči gospodarsko škodo in negativno vpliva na razvoj domače industrije. Zaradi tega države, ki se srečujejo s primeri dumpinga, predpišejo na takšen uvoz posebne dodatne dajatve, katerih namen je nevtralizirati ali uničiti učinek dumpinga. Končna cena uvoženega dumpinškega blaga je zaradi predpisanih antidumpinških carin ali drugih dajatev (npr. prepoved uvoza dumpinškega blaga) enaka normalni ceni oziroma svetovni ceni.

Preden država sprejme antidumpinške ukrepe, mora opredeliti, katero blago je predmet dumpinga in kolikšna je dejanska škoda, prizadejana domačemu gospodarstvu. Na podlagi tega se določi višina antidumpinške dajatve. Določila GATT-a podrobno opredelijo pojem dumpinga in normalne cene blaga in nalagajo državi, ki uporablja antidumpinške ukrepe, da sprejme zakonsko proceduro. Slednja služi za ugotavljanje in dokazovanje dumpinga in za določene vrste in višine zaščitnih ukrepov. Namen določil GATT-a o antidumpingu je odpraviti neupravičenost in diskriminacijo, ki lahko izhajata iz uporabe antidumpinških ukrepov pri omejevanju mednarodne menjave (Jazbec, 1997, str. 35).

Kdaj uvesti antidumpinške ukrepe, ugotavljamo s sistemom nadzora uvoza. Uvoz iz držav, ki še niso članice WTO, je tudi v precejšni meri liberaliziran, le še nekaj držav ostaja v sistemu kvot oziroma drugih sistemih nadzora. Najbolj pogosti sistemi nadzora za uvoz tekstila so količinske omejitve, dvojna kontrola ter predhodni nadzor.

- Uvoz tekstilnih izdelkov v EU je količinsko omejen le še iz 4 držav, in sicer iz Kitajske, Belorusije, Črne Gore, Kosova in Severne Koreje. To pomeni, da je pri uvozu določenega blaga iz teh držav potrebno carinskemu organu predložiti uvozno dovoljenje. Le-to je mogoče dobiti samo v okviru kvote, ki je skupna za vse države članice. Ko je kvota izčrpana, uvoz tega blaga v EU ni več mogoč. Uvoz tekstila iz Kitajske in Belorusije je izvozno urejen, kar pomeni, da se kvota ne deli v EU, temveč v posamezni državi izvoznici. Na podlagi izvoznega dovoljenja se lahko vloži zahtevek na Carinskem uradu Jesenice, Center za TARIC in kvote, ali pa pri pristojnem organu katere druge države članice. Ti zaprosene količine posredujejo Evropski komisiji in ko so odobrene, izdajo uvozno dovoljenje, na podlagi katerega je mogoče blago uvoziti v EU.

- Uvoz izbranih izdelkov s poreklom iz Uzbekistana je predmet dvojne kontrole. To pomeni, da je za določeno blago potrebno pridobiti najprej izvozno dovoljenje v državi izvoznici in na podlagi tega tudi uvozno dovoljenje na ministrstvu države uvoznice. Vendar pa v tem primeru ni količinskih omejitev, torej se lahko to blago ob predložitvi ustreznega dovoljenja uvaža v neomejenih količinah. Ta način kontrole ne velja za Kitajsko.
- Od 1. januarja 2006 ni več predhodnega nadzora za uvoz tekstila s Kitajske.

Odstranitev ovir za razvoj proste mednarodne menjave med drugim vpliva tudi na povečanje konkurence v delovno intenzivnih gospodarskih panogah, kot je na primer proizvodnja tekstilnih izdelkov. Konkurenca se zaostri predvsem na račun prostega uvoza iz držav, kjer prevladuje cenejša delovna sila. Nižja cena uvoženih tekstilnih izdelkov bo praviloma pozitivno vplivala na rast povpraševanja po teh uvoženih proizvodih v primerjavi z istovrstnimi domačimi. Da bi domača podjetja kar najuspešneje konkurirala cenanim uvoženim izdelkom, se morajo prilagajati z zniževanjem proizvodnih stroškov in nato nižjo ceno. Nižjo ceno delovno intenzivnih proizvodov je kratkoročno moč doseči predvsem z zniževanjem stroškov dela (oziroma plač delavcev), dolgoročno pa lahko prilagajanje konkurenčnim razmeram povzroči tudi znižanje obsega zaposlenih (oziroma odpuščanje delavcev). Zaradi liberalizacije trgovine in ugodnejšega uvoza je v EU v obdobju od leta 2000 do 12. decembra leta 2003 zaposlitev v proizvodnem sektorju izgubilo več kot 2,5 milijona ljudi (Marjetič, 2004, str. 40).

Treba je poudariti, da se izguba zaposlitve v tem primeru nanaša predvsem na delavce z nižjo izobrazbo, ki so praviloma zaposleni v proizvodnih (delovno intenzivnih) gospodarskih sektorjih. Nižje izobraženi delavci so zaradi proste mednarodne menjave in cenejšega uvoza delovno intenzivnih proizvodov deležni nižjega plačila (oziroma dohodka). Če se podjetje ne odzove primerno na impulze s trga, kot je lahko na primer selitev proizvodnih obratov na območja s poceni delovno silo, lahko to pripelje tudi do izgube zaposlitve.

V letu 2003 je bila EU največji uvoznik iz Kitajske, saj je njihov uvoz znašal kar 105.336 milijonov evrov. Največja evropska uvoznica je Nemčija s 22.477 milijoni evri uvoza, na drugem mestu se nahaja Velika Britanija s 17.280 milijoni evrov uvoza, takoj za njo je Nizozemska s 14.739 milijoni evri uvoza. Med evropskimi državami je na predzadnjem mestu Malta s 87 milijoni evri uvoza kitajskega tekstila, najmanj pa uvozijo v Latviji, katere vrednost uvoza znaša 60 milijonov evrov (glej Prilogo 2).

2.2. DANAŠNJA TEKSTILNA IN OBLAČILNA INDUSTRIJA

EU je z blagovno menjavo v letu 2004 prehitela ZDA in Japonsko ter postala največja trgovinska partnerica Kitajske. Prav tako je Kitajska takoj za ZDA postala največja trgovinska partnerica EU. Do novembra leta 2004 je trgovina med Kitajsko in EU dosegla 159,3 milijarde USD, kar je za 34,7 % več kot v istem obdobju leta 2003. Glavne trgovinske partnerice Kitajske iz EU so Velika Britanija, Nizozemska, Francija, Nemčija in Italija, ki s Pekingom opravijo 72 % vse evropske trgovine (EU postala največja trgovinska partnerica Kitajske, 2005).

2.2.1. tekstilna industrija v Evropi

Evropska tekstilna in oblačilna industrija ima dolgo tradicijo in vodilni položaj, kar zadeva inovacije, modo in kreativnost in kljub vse ostrejši in vse večji globalni konkurenci ter veliki relokaciji proizvodnje v države z nižjimi stroški dela še naprej ostaja ena izmed glavnih industrijskih panog z letnim prometom 215 milijard EUR ter z 2,6 milijonov zaposlenih v letu 2003. Evropska tekstilna in oblačilna industrija je glavni akter v svetovni trgovini, prva na področju izvoza tekstilij ter tretja na področju izvoza oblačil. S skupaj več kot 110.000 podjetij znotraj EU, od katerih je okoli 95 % malih in srednjih podjetij, pokriva zavidljiv delež industrije, ima nešteto različnih potrošniških in industrijskih izdelkov, uporablja vrsto visoko specializiranih proizvodnih procesov in procesov, ki temeljijo na znanju ter z njimi povezano tehnologijo (Evropska tehnološka platforma za prihodnost tekstilne in oblačilne industrije, 2004).

Medtem ko so slabosti v obliki visokih stroškov dela največji izziv, s katerim naj bi se spopadala evropska tekstilna industrija, če želi ohraniti svoj vodilni položaj na globalnem trgu in prednost pred konkurenco, pa na drugi strani obstaja precejšnje število ostalih izzivov, s katerimi se ta panoga trenutno sooča. Gre za trgovske ovire na določenih izvoznih trgih. Zaradi omenjenih težav ter zaradi pomembnosti industrijskega prispevka k gospodarstvu, kreativnosti ter zaposlovanju v razširjeni Evropski uniji, je Evropska komisija v začetku leta 2004 oblikovala skupino visokih predstavnikov (High level group), ki naj bi predlagala ukrepe za povečanje dolgoročne konkurenčne sposobnosti evropske tekstilne in oblačilne industrije (Evropska tehnološka platforma za prihodnost tekstilne in oblačilne industrije, 2004).

Članstvo v WTO je od Kitajske med drugim zahtevalo tudi ukinitve večine omejitev za tuje trgovce. Tako so v Pekingu 11.12.2004 določili, da se ukinejo omejitve za število trgovin, pravila, ki prodajalne vežejo na velika mesta, ter predpisi, ki jih vežejo na skupna vlaganja z lokalnimi podjetji. Kitajska je omejitve ukinila tudi zato, da bi svojim podjetjem dala možnost postati svetovno trgovsko podjetje, ki ga obvladuje država ali pa so v lasti domačih podjetnikov. Vodilno podjetje med njimi je Shanghai Bailian. Z odpravo omejitev je za tuja podjetja prišel čas, ko je širjenje veliko lažje, zato ni presenetljivo, da ja na primer francosko

podjetje Carrefour imelo na Kitajskem konec leta 2004 odprtih že 240 trgovin, v letu 2005 pa je odprla še 150 novih trgovin, ki sicer niso vsa tekstilna.

Tabela 1: Vodilni domači in tuji imetniki veleblagovnic na Kitajskem

Kitajska podjetja			Tuja podjetja		
Trgovina	Prodaja v letu 2003 (v milijonih USD)	Mesto na lestvici veleblagovnic na Kitajskem	Trgovina	Prodaja v letu 2003 (v milijonih USD)	Mesto na lestvici veleblagovnic na Kitajskem
Shanghai Bailian	5.860	1	Carrefour	1.623	5
Dalian Dashang	2.196	2	Wal-Mart	707	16
Gome	2.149	3	Metro	679	18

Vir: Miklič, 2005, str. 32.

V EU je ukinitvev količinskih omejitev uvoza iz Kitajske povzročila precejšnje težave in pomeni veliko nevarnost za evropsko tekstilno industrijo, saj Kitajci ne prodajajo le svojega tekstila, temveč tudi svoje delo in gotove izdelke. Povečanega kitajskega izvoza tekstila in oblačil se ne bojijo le proizvajalci teh izdelkov v EU in ZDA, ampak tudi proizvajalci v manjših izvoznih državah teh proizvodov, saj le-ti predstavljajo velik delež v sestavi njihovega izvoza. To so predvsem manjše azijske, tihomorske in afriške države. Za slednje sicer že do zdaj niso veljale kvote pri uvozu na trg EU, toda poslej se bodo morale na njem spopadati z večjo konkurenco s Kitajske (Miklič, 2005, str. 33). Za veliko prebivalcev in podjetij v EU predstavlja Kitajska enega izmed glavnih krivcev za izgubo delovnih mest in podražitev osnovnih surovin.

Zaradi naraščajoče moči Kitajske je v skrbeh marsikatera država. ZDA obtožujejo Kitajsko, da se z umetno poceni valuto krepi na račun njihove države, zato večina ameriških ekonomistov meni, da bi morala Kitajska revalvirati juan. Kitajska namreč z valuto, ki je v razmerju do dolarja zelo podcenjena, veliko izvažajo predvsem ZDA, s tem pa plačujejo tudi kitajska delovna mesta, prenos tehnologije in eksplozivni razvoj. Če bi Kitajska svojo valuto revalvirala za 25 %, skupaj z apreciacijo valut ostalih azijskih držav za pol toliko, bi se ameriški primanjkljaj na tekočem računu letno zmanjšal kar za 50-60 milijard USD. Za bolj usklajeno mednarodno delovanje bi bilo zagotovo najbolje, da bi Kitajci odpeli svojo valuto od dolarja. Zaradi podcenjenega juana trpi tudi Evropa, saj investitorji bežijo v evro in tako dražijo evropski izvoz (Kramžar, 2005, str. 28).

Domnevam, da je strah sveta pred Kitajsko upravičen. To dokazuje dejstvo, da je delež Kitajske v svetovnem BDP po pariteti kupne moči zrasel od 8,9 % v letu 1990 na preko 11 % v letu 2000. Leta 2004 je njen delež znašal že 13 % (The Tiger in Front, 2003, str. 6). Nevarnost Kitajske je po mojem mnenju predvsem njena velikost in številčnost prebivalstva,

ki daje posebno težo razvoju svetovnega gospodarstva, in dober izkoristek tujih investicij v državi. Za mednarodno gospodarstvo je nevaren tudi njen dokaj brezbrizen odnos do nekaterih svetovnih problemov, kot so onesnaževanje, manipuliranje trga z umetnim vzdrževanjem nizkih plač in prepoceni juan, o katerem sem že pisala.

Leto 2005 je bilo za evropsko tekstilno in oblačilno industrijo najtežje v zadnjih petih letih. Nadaljevalo se je zmanjšanje produkcije, prav tako se je slabšala poraba na vseh največjih trgih, kar se je pokazalo na nadaljnem zniževanju profitabilnosti. Ob teh težavah pa so imeli evropski tekstilni izvozniki še dodatno težavo glede neugodnega menjalnega tečaja evro/dolar, kar je pomenilo dodaten pritisk na svetovne cene izdelkov (Evropska tekstilna in oblačilna industrija v letu 2005, 2006).

V letih 2003, 2004 in 2005 so se oblačilna podjetja poizkušala prilagoditi novim razmeram na trgu predvsem s proizvodi z višjo dodano vrednostjo, selitvijo dela proizvodnje v države z nižjo ceno delovne sile, kar se je pokazalo v manjšem znižanju njihovih prihodkov, kot pa obsegu proizvodnje. Podjetja pa so se prilagajala tudi z odpuščanjem števila zaposlenih. V tekstilni industriji se je število zaposlenih znižalo za 7 %, v oblačilni industriji pa za 6,7 %, kar predstavlja drugo največje znižanje števila zaposlenih v zadnjih petih letih v EU. Skupno se je znižalo število zaposlenih za 165.000, kar pomeni znižanje za 450 zaposlenih vsak delovni dan. Znižalo pa se je tudi število podjetij za 6,1 %, kar pomeni znižanje za 10.000 podjetij. Vsak dan je šlo v stečaj 27 tekstilnih ali oblačilnih podjetij industrije (Evropska tekstilna in oblačilna industrija v letu 2005, 2006). Pozitivno pa je ocenjeno dejstvo, da so cene v letu 2005 v evropski tekstilni kot oblačilni industriji ostale na nivoju leta 2004, gledano na povprečje EU. Cene so se bistveno znižale v Veliki Britaniji, na Nizozemskem, na Poljskem in Češki, zvišale pa v Italiji, Grčiji in Estoniji (Evropska tekstilna in oblačilna industrija v letu 2005, 2006).

Izvozna bilanca tekstilnega sektorja EU se je v letu 2005 glede na leto 2004 znižala za 2,6 mrd evrov vendar ima še vedno pozitivno izvozno bilanco (2,2 mrd evrov). Izvoz evropske tekstilne in oblačilne industrije se je v letu 2005 najbolj povečal v Sovjetsko zvezo (22 %), Kitajsko (13 %) in Latinsko Ameriko (7 %). Ob primerjavi količinskih podatkov je položaj drugačen. Izvoz oblačil EU na Kitajsko je znašal 1,6 milijona ton. Pri porastu kitajskega izvoza na trge EU je opaziti, da se je v letu 2005 delež najbolj povečal pri laneni preji, spodnjemu perilu (več kot 50 %), moških hlačah in puloverjih (več kot 25 %), kar je bilo opaziti že leta 2004 (Evropska tekstilna in oblačilna industrija v letu 2005, 2006).

2.2.2. tekstilna industrija na Kitajskem

Kitajcem je italijanska moda zelo všeč in tisti kitajski trgovci, ki to dejstvo upoštevajo, lahko žanjejo tudi poslovne uspehe. Tako so kitajski trgovci začeli sami kitajskim oblačilom dajati italijanska imena. Takšno je na primer znamka Ovvio (v italijanščini očitno, jasno), katero blagovno znamko lahko najdemo v eni izmed trgovin na Kitajskem. Vendar je izdelek

kitajski, ime pa italijansko. Pri mednarodnem svetovalnem podjetju Arthur D. Little so naredili raziskavo, s katero so želeli ugotoviti, koliko kitajskih blagovnih znamk obstaja in kakšne potenciale skrivajo. Na 620 prodajnih mestih, ki so jih proučili v veleblagovnicah, hotelih in nekaterih nakupovalnih ulicah na Kitajskem, so našli 440 blagovnih znamk, med katerimi jih je bilo 65 odstotkov v kitajski lasti, 20 odstotkov mednarodnih in 15 odstotkov italijanskih. To so v podjetju Arthur D. Little komentirali tako, da se Kitajci v tekstilni industriji ne bodo več zadovoljili le z drobižem. »Iz Kitajske prihaja 26 odstotkov svetovnega tekstila, pri čemer je dve tretjini tekstilnih poslov v pristojnosti tujih podjetij, ki upravljajo blagovno znamko, logistiko in distribucijo« (Prišel je »kitajski dan«, 2005).

Kot posledico ukinitve kvot je Kitajska svoj izvoz oblačil v Evropo zvišala skoraj za dvakrat, v ZDA pa za več kot trikrat v primerjavi s prejšnjim obdobjem, ko so še veljale kvote. Zato so v ZDA začeli razmišljati o uvedbi varnostne klavzule. Če stara država članica preneha uporabljati ukrepe zakonodaje države in preide na prost pretok delavcev v skladu z zakonodajo Skupnosti, obstaja možnost ponovne uvedbe omejitev v primeru resnih motenj na trgu dela ali grožnje le-teh (Prehodna ureditev za prosti pretok delavcev iz novih držav članic po širitvi EU 1. maja 2004, 2005). Uvedba varnostne klavzule v ZDA bi za evropski trg pomenilo še večje tveganje, saj bi na evropski trg prišli tudi izdelki, ki bi bili dejansko namenjeni ameriškemu trgu.

Zelo očitno so Kitajci danes postali zelo nevarni. Postajajo tudi lastniki tujih blagovnih znamk. Primer je ameriška blagovna znamka Espirita, ki je bila v lasti Američanov, dokler ni Kitajec Michael Ying kot odgovorni za Daljni vzhod prevzel družbo, sedež pa prenesel v Hongkong. Tudi kanadsko modno hišo Ports je kupilo kitajsko podjetje in kmalu je postala ena najbolj priljubljenih blagovnih znamk na Kitajskem, Kanadi in ZDA. Seveda pa Kitajci znajo ustvariti tudi svoje blagovne znamke. Ena med njimi je Giordano, nekakšen kitajski Benetton, ki v 14 državah letno ustvari za 350 milijonov evrov prometa. Tudi kitajski čevljarški laboratorij v Pekingu nima nizkega prometa. Mesečno ročno izdelajo 5.000 parov čeljev, prodajajo pa jih tudi preko spleta. Par ročno izdelane usnjene obutve stane 10.788 tolarjev (45 evrov), iz krokodilje kože pa 76.717 tolarjev (320 evrov) (Mass production meets quality control, 2005).

Kitajska naj bi s svojo proizvodnjo tekstilnih izdelkov osvojila svetovni trg najkasneje v naslednjih desetih letih. Svetovalec za mednarodne strategije in odgovorni strokovnjak za modo pri svetovalni hiši Arthur D. Little meni, da bi morala italijanska podjetja opustiti oportunistične strategije, saj s tem, ko poiščejo kitajskega partnerja samo zato, da bi jim izdelek naredil zelo poceni, temu razkrijejo tudi znanje in izkušnje. Italijani bi morali investirati v lastne proizvodne strukture.

Zaradi povečanja izvoza modrčkov in majic ter jopic iz Kitajske v območje EU so si začeli trgovski uradniki in diplomati, trgovci ter potrošniki zastavljati vprašanje, kaj je bilo narobe. To vprašanje je reševala tudi Evropska komisija junija 2005. Tovarnarji v tekstilni in oblačilni

industriji ter politiki nekaterih držav z dobro razvito tekstilno industrijo, kot je Italija, so se uprli izvršilnemu organu EU.

Kitajska je v letu 2005 svoj izvoz v EU povečala za 36 %, vrednostno pa za 42 %. Kitajci nadaljujejo s povečevanjem izvoza v EU s ciljem v naslednji letih zavzeti več kot 50 % tržni delež EU (Evropska tekstilna in oblačilna industrija v letu 2005, 2006). K temu bo pripomogla nadaljna liberalizacija trgov EU.

2.2.3. tekstilna industrija v Sloveniji

Kot je razvidno iz tabele se število podjetij, ki spadajo po Standardni klasifikaciji dejavnosti v klasifikacijo proizvodnje tekstilij, usnjenih oblačil, tekstilnih in krznenih izdelkov ter proizvodnjo oblačil, strojenje in dodelava krzna in proizvodnja krznenih izdelkov (Priloga 5) od leta 2003 do leta 2005 v Sloveniji ni bistveno spremenilo. V letu 2003 je bilo takih podjetij 597, 602 podjetja v letu 2004 ter 593 podjetij v letu 2005. V zadnjem času je opaziti upad števila podjetij, saj jih je v letošnjem letu do 13.9.2006 registriranih 563 podjetij. To pomeni, da je v letošnji prvi polovici leta propadlo 30 podjetij v Sloveniji, kar seveda ni majhno število za tako kratko obdobje. Posledično se zmanjšuje število enot Poslovnega registra Slovenije (PRS).

Tabela 2: Število podjetij in enot PRS s področja DB standardne klasifikacije dejavnosti v letih 2003 do 2006 v Republiki Sloveniji

Glavna dejavnost SKD	Leto 2006		Leto 2005		Leto 2004		Leto 2003	
	Podjetje	Enota PRS	Podjetje	Enota PRS	Podjetje	Enota PRS	Podjetje	Enota PRS
1	2	3	4	5	6	7	8	9
17.100	8	21	8	22	12	26	12	26
17.200	24	34	25	37	25	37	24	37
17.300	5	22	6	24	4	23	5	25
17.400	90	209	92	211	89	199	86	188
17.510	2	5	2	6	2	8	2	8
17.520	3	12	3	12	2	11	2	11
17.530	8	12	8	12	8	12	8	11
17.540	55	194	56	192	56	195	55	192
17.600	2	25	2	31	1	31	1	33
17.710	26	56	26	61	23	59	24	58
17.720	33	100	33	105	36	114	39	116
18.100	15	32	15	33	14	35	12	34
18.210	18	59	19	57	18	58	17	54
18.220	211	850	232	941	243	1.002	248	1.062
18.230	20	36	20	36	18	40	18	41
18.240	42	132	45	138	50	148	43	148
18.300	1	21	1	22	1	23	1	25

Vir: Baza Poslovnega registra Slovenije (PRS), 2006

Pod oznako št. 1 so podrazredi Standardne klasifikacije dejavnosti (SKD), ki so v prilogi 5. Pod oznako št. 2 pomeni podjetje kot poslovni subjekt s pravnoorganizacijskimi oblikami, kot je določeno v Zakonu o gospodarskih družbah. Enote Poslovnega registra Slovenije (PRS) so poslovni subjekti, deli teh poslovnih subjektov in podružnice tujih podjetij. Podatki, ki zajemajo leto 2006 pomeni obdobje 1.1.2006 do 13.9.2006, podatki za ostala leta pa so po stanju na zadnji dan leta.

Tabela 3: Število zaposlenih v letih 2003 do 2005 v Republiki Sloveniji

Glavna dejavnost SKD	Leto 2003		Leto 2004		Leto 2005	
	V dejavnosti	Zap. v RS (v %)	V dejavnosti	Zap. v RS (v %)	V dejavnosti	Zap v RS (v %)
1	2	3	4	5	6	7
17.100	1.021	4,40	886	4,11	782	4,16
17.200	2.317	9,98	1.999	9,28	1.418	7,55
17.300	511	2,20	52	0,24	29	0,16
17.400	4.738	20,42	4.783	22,21	4.308	22,94
17.510	3	0,01	1	0,01	11	0,06
17.520	216	0,93	211	0,98	190	1,01
17.530	215	0,93	222	1,03	225	1,20
17.540	1.322	5,70	1.333	6,19	1.271	6,77
17.600	97	0,42	96	0,44	183	0,98
17.710	889	3,83	1.035	4,81	1.026	5,46
17.720	929	4,01	789	3,66	557	2,97
18.100	238	1,03	195	0,91	196	1,04
18.210	489	2,11	482	2,24	238	1,27
18.220	7.731	33,33	7.269	33,75	6.272	33,40
18.230	1.794	7,73	1.614	7,50	1.777	9,46
18.240	688	2,97	568	2,64	295	1,57
18.300	0	0,00	0	0,00	0	0,00
SKUPAJ DB	23.198	100,00	21.535	100,00	18.779	100,00
ŠT. ZAPOSLENIH V RS	464.381		468.053		474.601	
DELEŽ TEKSTILA (V %)	5,0		4,6		4,0	

Vir: Letna poročila gospodarskih družb, 2006.

Naziv podpodročja DB v SKD je Proizvodnja tekstilij, usnjenih oblačil, tekstilnih izdelkov in krznenih izdelkov. Podatki o številu zaposlenih, prihodkih in prihodkih na zaposlenega so vzeti iz letnih poročil, ki so jih gospodarske družbe predložile AJPes-u in to je 512 gospodarskih družb (vseh 43.711 gospodarskih družb) s področja Proizvodnja tekstilij, usnjenih oblačil, tekstilnih izdelkov in krznenih izdelkov.

Iz tabele je jasno razviden upad števila zaposlenih v Sloveniji v dejavnosti Proizvodnja tekstilij, usnjenih oblačil, tekstilnih izdelkov in krznenih izdelkov. V letu 2003 je bilo 23.198 zaposlenih, medtem ko jih je bilo v letu 2005 le še 18.779 zaposlenih. To je kar 4.419 zaposlenih manj. Med največjim spremembam v zaposlovanju je bilo v Proizvodnji drugih vrhnjih oblačil (SKD - 18.220), saj se je število zaposlenih zmanjšalo za 997 oseb leta 2005 glede na leto 2004. Veliko zmanjšanje je opaziti tudi v dejavnosti Tkanje tekstilij (SKD –

17.200) za 581 zaposlenih ter dejavnosti Proizvodnje tekstilnih izdelkov, razen oblačil (SKD – 17.400) za 475 zaposlenih.

Tabela 4: Prihodki družb v letih 2003 do 2005 v Republiki Sloveniji (v 000 sit)

Glavna dejavnost	Leto 2003		Leto 2004		Leto 2005	
SKD	V dejavnosti	Vse družbe (v %)	V dejavnosti	Vse družbe (v %)	V dejavnosti	Vse družbe (v %)
1	2	3	4	5	6	7
17.100	14.165.530	4,43	13.894.456	4,19	12.811.208	5,43
17.200	18.865.968	5,90	29.280.686	8,84	20.989.648	8,89
17.300	14.799.937	4,63	1.500.679	0,45	1.469.170	0,62
17.400	173.486.317	54,28	186.335.291	56,23	102.805.030	43,56
17.510	11.319	0,01	3.363	0,01	230.184	0,10
17.520	2.687.160	0,84	2.631.196	0,79	3.024.552	1,28
17.530	5.414.567	1,69	6.158.041	1,86	6.533.465	2,77
17.540	16.606.930	5,20	18.350.302	5,54	18.007.869	7,63
17.600	1.477.125	0,46	1.417.901	0,43	2.256.042	0,96
17.710	5.886.305	1,84	7.550.917	2,28	9.153.490	3,88
17.720	8.332.735	2,60	6.447.431	1,95	5.715.791	2,42
18.100	1.012.472	0,32	944.645	0,28	953.031	0,40
18.210	3.345.886	1,05	3.659.188	1,10	2.195.685	0,93
18.220	35.717.206	11,18	36.261.976	10,94	33.061.232	14,00
18.230	12.921.266	4,04	12.253.646	3,70	12.737.678	5,40
18.240	4.880.390	1,52	4.627.279	1,40	4.047.455	1,72
18.300	1.035	0,01	489	0,01	436	0,01
SKUPAJ DB	319.612.148	100,00	331.317.486	100,00	235.991.966	100,00
ŠT. DRUŽB V RS	12.029.243.852		13.382.478.098		14.424.677.293	
DELEŽ TEK.DEJ.	2,67		2,48		1,64	

Vir: Letna poročila gospodarskih družb, 2006.

V dejavnosti Proizvodnja drugih vrhnjih oblačil, kjer je bila brezposelnost največja, se prihodki družb niso ogromno spremenili. Zmanjšali so se le za 3.200.744.000 sit letno. Upade prihodkov je opaziti v dejavnosti Tkanje tekstilij (SKD – 17.200) ter dejavnosti Proizvodnja tekstilnih izdelkov, razen oblačil (SKD – 17.400). Opaziti je tudi dejavnosti, kjer so se letni prihodki povečali, kot je na primer SKD – 17.510, SKD – 17.520, SKD – 17.530, SKD – 17.600 itd.

V Sloveniji so prve krizo začutile tekstilne delavke. Po vstopu Slovenije v EU maja leta 2004 je brez dela ostalo več kot dva tisoč zaposlenih v tekstilni, oblačilni in usnjarskopredelovalni industriji (Lepi čevlji lepo gorijo, 2004). Vsa proizvodnja se je začela seliti v cenejše države. Tako so najtežje oziroma praktično nemogoče preživela velika podjetja, lažje, vendar ne enostavno, pa so se trudila ohraniti svoj položaj mala in srednje velika podjetja. Največji slovenski problem je neprepoznavnost naših blagovnih znamk, ki se v vsem povprečju izgubijo. Globalizacija za podjetja tekstilne in usnjarske proizvodnje ter tudi za druge panoge pomeni, da so oziroma bodo ta poiskala obrate na vzhodu s cenejšo delovno silo, zlasti pri enostavnih delih, kjer cena dela pomeni 50 ali več odstotkov celotnih stroškov. Kdor tega ni

jemal resno, je propadel. Tistim podjetjem, ki se niso selila, se je zato krčila proizvodnja oziroma so pričela opuščati manj donosne posle. Z vstopom v EU se je bilo treba začeti primerjati z državami EU in tisti, ki temu niso bili kos, so seveda propadli.

Tabela 5: Stečaji in prisilne poravnave v tekstilni, oblačilni in usnjarskopredelovalni industriji v Sloveniji leta 2003

	število odpuščenih		število odpuščenih
Inpod Otiški Vrh (invalidsko podjetje)	225	Planika Majšperk	100
IUV	207	Novoteks	91
TT Prebold	170	Jutranjka	70
Planika Turnišče	168	Merinka Merikop	65
Labod Novo mesto	160	Mont Kozje	50
Beti Dobova	130	W.A.M. Tricots Črnomelj	38
Loka pro Škofja Loka	123	Vezenine Bled	30
ČSP Trbovlje	120	Skupaj	1747

Vir: Tekstilne delavke bodo prve čutile posledice širitve, 2004.

Iz razpredelnice so že vidne posledice povečanega uvoza kitajskih izdelkov tudi na slovenskem trgu. Največ delavcev so v letu 2003 odpustili v podjetju Inpod Otiški Vrh, kar 225 zaposlenih. Med bolj znanimi slovenskimi podjetji, ki jih je doletelo to odpuščanje, so še Planika, Novoteks, Jutranjka ter Vezenine Bled.

Dumpinške cene azijskih proizvajalcev niso edini razlog za težave domačih proizvajalcev, saj so se slabšali tudi pogoji na slovenskem trgu. V Evropi leta 2004 ni bilo oživitve gospodarske rasti, zato je bil cilj slovenskih izvoznikov samo obržanje obsega izvoza na ravni prejšnjega leta. Poleg kitajskih izdelkov se pojavljajo izdelki iz trga znotraj Evropske unije, ki so tudi lahko konkurenčni.

Tabela 6: Prvih deset slovenskih uvoznikov kitajskega tekstila

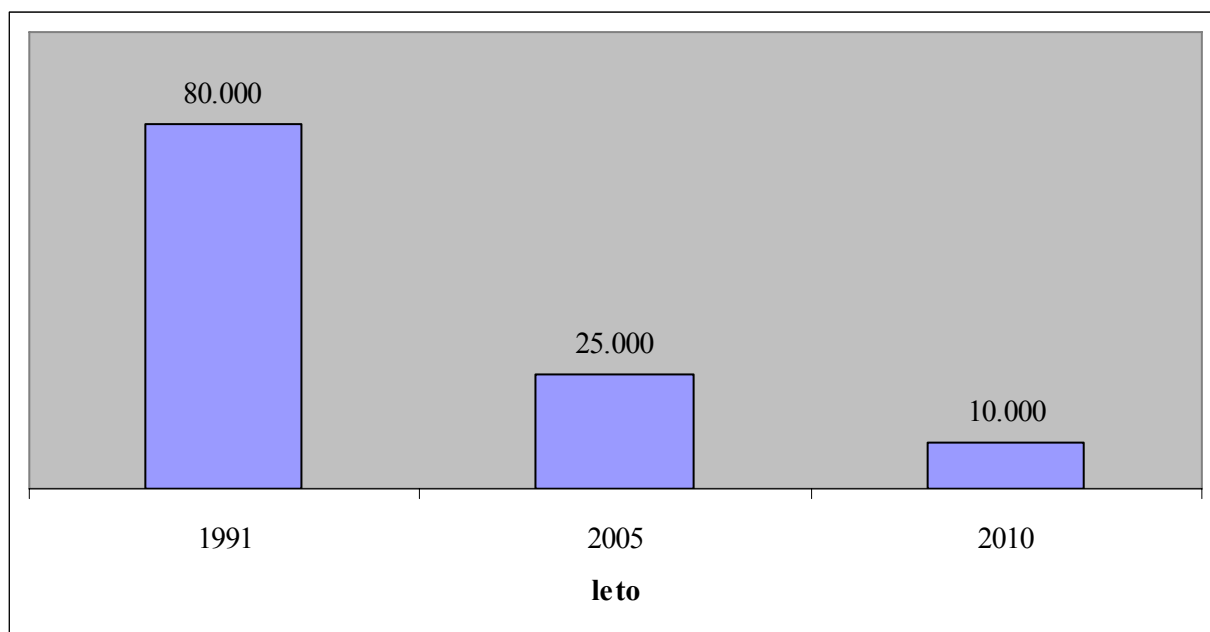
1. Metro, d.d.	6. Spar Slovenija, d.o.o.
2. Mercator, d.d.	7. Neckermann, d.o.o.
3. Magistrat International, d.d.	8. Sportina Bled, d.o.o.
4. Engrotuš, d.o.o.	9. Tekstil Ljubljana, d.d.
5. Hervis, d.o.o.	10. Bema Trade, d.o.o.

Vir: Gospodarska Zbornica Slovenije, 2006.

Odprava kvot v EU za uvoz tekstila iz članic Svetovne trgovinske organizacije, ki je povečala uvoz iz Kitajske, je tudi slovenskim porabnikom prinesla cenejše nakupe tekstila, oblačil in tekstilnih izdelkov. Tako so v Emporiju cene znanih angleških blagovnih znamk, ki jih šivajo na Kitajskem, nižje za 20 odstotkov (Čar poceni kitajskih hlač, 2006). V trgovini Zara

so še vedno uvažali večinoma iz Španije. Med vzroki, zakaj kitajski tekstil ne pride tako v poštev, je dokaj visoka elastičnost ponudbe v Evropi, predvsem pa je transportni čas iz Kitajske zelo dolg, saj blago povprečno potuje kar šest tednov. V Sportini iz Lesc kitajskega blaga ne moremo najti, saj so imeli že pred odpravo kvot dokaj nizke cene tekstila. Vendar bo ogromen uvoz kitajskega tekstila ogrožal tudi njih, kar se bo poznalo tudi v velikem odpuščanju delavcev. Napoved do leta 2010 kaže, da naj bi bilo v slovenski tekstilni, oblačilni in usnjarskopredelovalni industriji zaposlenih le še deset tisoč ljudi (Čar poceni kitajskih hlač, 2006).

Slika 4: Napoved števila zaposlenih v slovenski tekstilni, oblačilni in usnjarskopredelovalni Industriji - ocena za leto 2010, če ne bo sprejetih zaščitnih ukrepov za panogo

Vir: Sindikat tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije, 2005.

2.2.3.1. prednosti, nevarnosti, slabosti, priložnosti ter problemi slovenske tekstilne industrije

Prednosti naše industrije vidim v visoki storilnosti v konfekciji, znanju ter delavnosti. Slovenci smo po izobrazbi oziroma znanju na visokem mestu, tako je tudi s delavnostjo in zagonom za delo. Sicer z leti tudi to v tej panogi izgublja na pomenu, vendar z uspešno izbrano strategijo vodenja tekstilno usmerjenih podjetij te prednosti ne bi izgubili. Prednost je tudi v geografski legi, saj leži Slovenija blizu vseh ostalih držav Evropske unije in s tem omogoča podjetjem večji, predvsem pa lažji ter hitrejši izvoz izdelkov. Prednost vidim tudi v ugledu ter kakovosti. Slovenski izdelki so izredno kakovostni v primerjavi s kitajskimi izdelki, so boljše kakovosti in temu primerno tudi dražji. Vendar to danes ni več bistvena konkurenčna prednost, saj je danes malo potrošnikov, ki bi plačali višjo ceno za izdelek, ki je boljše kakovosti.

Nevarnosti se kažejo v propadu primarne tekstilne industrije, saj ročno delo ni več stroškovno učinkovito kot tudi ne časovno. Ročna izdelava tekstilnih izdelkov je bistveno počasnejša kot strojna. Slovenska podjetja so v nevarnosti zaradi prevzema tujih podjetij predvsem pred vdorom vzhodne konkurence. Vidnih je veliko slabosti naše industrije. Izguba trga je definitivno ena največjih nevarnosti, saj Kitajska prevzema vedno večji delež trga po celem svetu s ceneni izdelki, tudi pri nas. V Sloveniji je tudi predrag kapital v primerjavi z ostalimi državami vzhoda. Nimamo lastnih blagovnih znamk z ozko specializacijo v točno določeno lastnost tekstila, kot je na primer kakovost, katera bi prodrla preko slovenske meje. Slabost vidim tudi v zastarelosti opreme in tehnologije in zato visokih stroških dela, ki so v Sloveniji zelo visoki.

Imamo številne priložnosti, vprašanje pa je, če jih bomo znali izkoristiti. Med najpomembnejšimi je vsekakor vključevanje v območja svobodne trgovine. Sedaj, ko smo člani Evropske unije, omejitev med članicami že nekaj časa ni več. Priložnost se kaže tudi v razvoju tehničnih tekstilij, osvajanju novih trgov ter uveljavljanju kakovosti.

Na naše gospodarstvo ima velik vpliv tudi hitra rast kitajskega gospodarstva, tako negativen kot pozitiven. Slovenija brez dvoma potrebuje kitajski trg. Posredno lahko s kitajskim trgom znižujemo stroške lastnih izdelkov in storitev ter tako izboljšujemo konkurenčnost lastne ponudbe. Ker smo na Daljnem vzhodu dokaj neprepoznavni, bi nam z uspehom na Kitajskem kot največji državi tega področja in vodilni gospodarski sili lažje in hitreje uspelo tudi na drugih tamkajšnjih trgih, na primer na Japonskem, v Indoneziji, Južni Koreji itd. Spremembe naj bi bile pozitivne predvsem z vidika ponudbe in ugodnejših cen, negativne pa zagotovo na področju zaposlovanja v domači industriji, kjer bi lahko prišlo do množičnih odpuščanj zaposlenih (Avberšek, 2005, str. 22-25). Globalizacija je namreč prinesla ekonomsko zakonitost, da lahko preproste proizvodne procese opravi tudi nekvalificirana delovna sila v drugih državah, in sicer po precej nižji ceni dela od tiste, ki velja v Sloveniji. Zato bodo nekvalificirani delavci v Sloveniji v prihodnje zelo težko dobili službo. Če jo bodo že dobili, bo zelo slabo plačana. Obstajajo namreč precejšnje razlike v povprečni bruto plači na uro zaposlenega delavca med Slovenijo in Kitajsko. Leta 2003 je ta v predelovalnih dejavnostih v Sloveniji znašala 6,7 USD, medtem ko je bila na Kitajskem le 0,66 USD. Razlika med slovensko in kitajsko povprečno bruto plačo na uro v predelovalnih dejavnostih je bila kar desetkratna. Najvišja je bila na Norveškem (30,9 USD) in najnižja v Indoneziji (0,33 USD) (tečaj valute je 1. januarja 2005 znašal 1 juan = 21,2942 SIT oziroma 1 USD = 8,2865 juanov oziroma 1 juan = 0,1209 USD.) (Miklič, 2005, str. 36). Zaradi previsokih stroškov dela nekvalificirane delovne sile postaja tehnološko preprosta proizvodnja v Sloveniji vse bolj nerentabilna, podjetja zapirajo nekonkurenčne proizvodne programe, jih selijo v tujino in odpuščajo zlasti nekvalificirano delovno silo.

Zaradi navedenih razlogov je med najbolj ogroženimi panogami v Sloveniji prav tekstilna industrija. Dejstvo je, da enako kot evropska lahko tudi slovenska podjetja preživijo le, če se bodo znala povezati v proizvodno verigo razvoja partnerstva in uravnavati modne trende, na

katere bo pripravljena vsa proizvodna veriga. Znati se bodo morala organizirati v vseevropskem prostoru, ki poleg EU vključuje tudi Romunijo, Bolgarijo, Turčijo, in biti sposobna razvijati in proizvajati nove izdelke s posebnimi lastnostmi (Avšič, 2005, str. 7).

Kitajska, kot hitro rastoči trg, ki temeljito sooblikuje svetovno gospodarstvo, je za slovenska podjetja zanimiva kot naložbena lokacija, nabavni in izvozni trg. Veliko slovenskih podjetij se je že odločilo za naložbo na Kitajskem, vedno več pa jih zanima. Vendar pa veliko uspeha ni vidnega v povezavi s tekstilom, saj je v tem močna sama Kitajska, ampak se vidi večja prihodnost v logistiki, transportu itd.

3. KRONOLOŠKI POTEK POGAJANJ

Sporazum med članicami WTO o tekstilu in oblačilih, ki je določil dinamiko odpravljanja kvot, je začel veljati že pred dobrim desetletjem. Članice WTO so se o odpravi 35 let starega sistema kvot dogovorile že v urugvajskem krogu pogajanj in 1. januarja leta 2005 je bila z odpravo preostalih kvot v trgovini s tekstilom in oblačili izpolnjena zadnja obveznost iz tega področja.

Od začetka leta 2005 so lahko Kitajska in druge države z Vzhoda sproščeno trgovali s svojimi tekstilnimi izdelki. Na Kitajskem so v tem času nastale zmogljivosti, ki pomembno vplivajo na svetovni trg. Kitajski statistični urad je objavil sledeče podatke za januar ter februar 2005 glede na isti čas leto poprej. Izvoz tekstila in izdelkov se je povečal za 28,1 odstotka. Iz tega izhaja, da je skupna vrednost teh proizvodov, ki jih je Kitajska izvozila lani januarja in februarja, 7,25 milijarde evrov. Tako ima Kitajska petinski delež v svetovnem izvozu tekstila. Vendar analitiki v WTO napovedujejo, da ga bo že v petih letih povečala na 50 odstotkov.

V pristopnih pogajanjih Kitajske k WTO si je EU, tako kot ZDA, zagotovila možnost uvedbe začasnih zaščitnih ukrepov do leta 2008. Evropska komisija je v začetku aprila lani sprejela natančna pravila za morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov za zaježitev uvoza kitajskega tekstila, če bi se tako povečal, da bi povzročal resne motnje na trgu. Smernice, ki jih je sprejela komisija, vsebujejo kriterije za uvedbo zaščitnih ukrepov in opredeljujejo dva možna načina za njihovo uveljavitev. To pomeni, da ni nujno, da bi EU takoj uvedla te ukrepe, čeprav se je uvoz kitajskega tekstila in tekstilnih izdelkov močno povečal po 1. januarju 2005 zaradi odprav vseh kvot s strani članic Svetovne trgovinske organizacije (WTO). Komisija je določila, kakšne količine uvoza posameznih vrst tekstila in izdelkov iz njega bi bile problematične, tako da bi Evropska unija sprožila mehanizem za uvedbo zaščitnih ukrepov. Prag za uvedbo zaščitnih ukrepov bi bil odvisen od vrste izdelkov, če bi se njihov uvoz povečal za deset do sto odstotkov.

Evropska unija, ki se je trudila okrepiti gospodarsko sodelovanje s Kitajsko, se je odločila za precej večjo prožnost pri reševanju problema povečanega uvoza kitajskega tekstila kot ZDA. Naglica Američanov pri uvajanju zaščitnih ukrepov pri uvozu tekstila iz te države je namreč izzvala precej jeze v Pekingu. Protokol o vstopu Kitajske v WTO tako Evropski uniji kot

Američanom zagotavlja možnost uvedbe zaščitnih ukrepov, če bi se uvoz kitajskega tekstila skokovito povečal, vendar le do leta 2008. Če bi se to res zgodilo, bi Evropska unija od Kitajske zahtevala, naj v 15 dneh svoj izvoz na njen trg za eno leto omeji na šest do 7,6 odstotka višjo raven. V tem času bi se evropski tekstilci in konfekcionarji prilagodili novim razmeram. Švedska je edina članica EU, ki je trdila, da bi uvedba zaščitnih ukrepov pri uvozu kitajskega tekstila škodila konkurenčnosti na enotnem evropskem trgu. V nasprotju z njimi so Francozi, Italijani in Grki zahtevali takojšnjo zaščito.

- 1. januar 2005 ali »kitajski dan«

Sporazum, sprejet leta 1974, je uradno prenehal veljati 1. januarja 2005: v njem je bila uvedena kvota na količinski izvoz tekstila iz razvijajočih držav v razvite države. S tem dnem so bile odpravljene vse kvote za uvoz kitajskega tekstila. Od tega datuma naprej je bil torej ves uvoz tekstila iz držav članic Svetovne trgovinske organizacije prost kakršnih koli količinskih omejitev kot tudi obveznosti predložitve uvoznih dovoljenj ob uvozu v Evropsko unijo. Edina članica Svetovne trgovinske organizacije, ki je predstavljala izjemo na tem področju, je Kitajska, kjer je obstajala možnost kot tudi pravna podlaga za uvedbo količinskih omejitev še naprej do 31. decembra 2008. Torej uvoz kitajskega tekstila z letom 2005 ni bil podvržen količinskim omejitvam, vendar je bilo potrebno za določene tekstilne izdelke s poreklom iz Kitajske ob uvozu v Evropsko unijo predložiti listino o nadzoru. S 1. februarjem 2005 je bil tudi uvoz določenih kategorij obutvenih izdelkov s poreklom iz Kitajske mogoč samo na podlagi listine o nadzoru.

Tudi Italijani so začutili pritisk Kitajcev. Majhna in srednje velika podjetja, ki v Italiji prispevajo več kot 90 odstotkov v bruto domači proizvod, naj bi ščitila delo čez 350.000 zaposlenih po celi Italiji. Kitajska je izredno konkurenčna, saj izvaža tekstilne izdelke pod ceno. Vendar Italija sama proti temu ni mogla veliko storiti. Kljub temu, da sta se vlada in Generalna konfederacija italijanske industrije zelo trudili, Bruselj ni hotel sprejeti nobenih ukrepov. Posledice so bile poleg Italije seveda vidne v celotnem gospodarstvu in družbi. Zato so Italijani začeli apelirati na svoje kupce. »Preden kupiš par uvoženih čevljev, primerjaj kakovost in ceno. Še naprej dajaj prednost čevljem s podpisom Made in Italy. Vedi, da so bolj dragoceni, privlačnejši in ostajajo najlepši na svetu, ne glede na ceno« (Prišel je »kitajski dan«, 2005).

Od začetka leta 2005, ko so bile vse uvozne omejitve ukinjene, je bilo v EU opaziti zmanjšani trgovinski delež večine držav EU zaradi cenejše konkurence iz Kitajske. Evropska unija je čutila velik pritisk zaradi naraščanja uvoza kitajskega tekstila saj je bilo to čutiti kot največji strah v Evropi.

- 23. februar 2005

Evropski komisar za trgovino Peter Mandelson je 23. februarja izjavil, da so potrebne večje omejitve za izvoz kitajskega tekstila ob ukinitvi kvot za to potročje v okviru Svetovne trgovinske organizacije s 1. januarjem leta 2005. Mandelson je pred odhodom na svoj prvi obisk na Kitajsko dejal, da mora ta država trgovati svobodno in pošteno. »Če bi se izkazalo, da ima Kitajska koristi od svobodne trgovine, ne da bi spoštovala standarde svobodne trgovine, bo doživela negativen sprejem v Evropi in drugod«, je opozoril komisar (Bilten, 2005). Kitajska je šibka pri zagotavljanju spoštovanja pravic intelektualne lastnine.

Mandelson je bil najbolj v skrbih zaradi rasti izvoza tekstila in oblačil s Kitajske. Kitajski je predlagal, naj sprejme ukrepe za omejitev rasti izvoza.

- 9. marec 2005

Evropska unija in Ukrajina sta podpisali dvostranski sporazum o trgovini s tekstilom, ki ukinja še zadnje omejitve za trgovino s tekstilom in oblačili. Obe strani sta se s sporazumom zavezali, da bosta znižali tudi carinske dajatve za tekstil in oblačila. Carinske dajatve za tekstil v skladu z novim sporazumom ne smejo presegati 8 % in za oblačila 12 % (Bilten, 2005). EU in Ukrajina sta količinske omejitve za trgovino s tekstilom ukinili že leta 2001, sedanji sporazum pa ukinja tudi obveznost pridobitve dovoljenja za vse tekstilne izdelke in oblačila. Ukrajina je v sedanjih 25 držav članic EU leta 2003 izvozila za 472 milijonov evrov tekstila in oblačil. EU je v istem obdobju v Ukrajino izvozila za 732 milijonov evrov tekstila in oblačil.

- 8. april 2005

Peter Mandelson, evropski komisar za trgovino, prosi Kitajsko za omejitev hitro rastočega kitajskega tekstilnega izvoza, zaradi velikega zmanjšanja zaposlenih v tekstilni industriji v EU. V letu 2004 je po podatkih evropskega združenja za tekstilno in oblačilno industrijo v EU propadlo 11.000 tekstilnih podjetij z več kot 165.000 zaposlenimi.

Po pogovorih med Brusljem in Pekingom ter ob pritisku ZDA so vzpodbudile kitajske oblasti, da bi Kitajska sama zaježila izvoz kar z izvoznimi taksami. Washington je vztrajal tudi pri reevalvaciji juana, ki mu s svojim nizkim tečajem povzroča še dodatni deficit v menjavi s to azijsko državo. V Pekingu niso bili zaskrbljeni zaradi začasne upočasnitve izvoza iz države, ampak bolj zaradi zapiranja Evrope proti njenim tekstilnim izdelkom.

- 24. april 2005

Evropska komisija objavi uvedbo omejitev kitajskega uvoza za devet kategorij tekstilnih izdelkov. Konec aprila lani je evropski komisar za trgovino predlagal evropski komisiji uvedbo preiskave zaradi povečanega uvoza iz Kitajske. Tako se je v prvih treh mesecih leta

2005 v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta uvoz oblačil in tekstila močno povečal in to za 51 odstotkov pri laneni in volneni preji ter kar do 534 odstotkov pri puloverjih.

- 14. maj 2005

ZDA objavijo uvedbo uvozne kvote na kitajski tekstil za tri kategorije. Evropska unija se je začela pospešeno boriti proti kitajskemu tekstilu, saj se je proizvodnja tekstila v EU intenzivno zmanjšala, zato se je zmanjšalo tudi število zaposlenih. Proizvodnja in promet v tovarnah lanene preje v EU sta se zmanjšali za četrtno, zaposlenost pa za 13 odstotkov. Zato je komisar za trgovino, Peter Mandelson, naložil Pekingu takojšnjo uvedbo ukrepov za omejitev izvoza v EU na raven, ki je lahko za največ 7,5 odstotka višja od uvoza v desetih mesecih leta 2004 in v prvih dveh mesecih leta 2005. Za takšen ukrep se komisar za trgovino ni odločil le na podlagi podatkov o povečanju uvoza, ampak tudi zaradi neravnovesja na trgu. Do neravnovesja je prišlo v nekaterih članicah samo pri določenih kategorijah blaga, kot so na primer majice. V letu 2004 je EU uvozila 2,65 milijarde majic v vrednosti 6,5 milijarde evrov, od tega je bilo 191 milijonov majic v vrednosti 515 milijonov evrov iz Kitajske. V prvih štirih mesecih lanskega leta je bilo uvoženih 243 milijonov majic, kar je 159 milijonov več kakor v enakem času leto poprej. To je več kot polovica letne proizvodnje v EU. Lanene preje je EU leta 2004 uvozila 9924 ton, za 58 milijonov evrov, od tega 27,5 odstotka s Kitajskega. V prvem četrtletju 2005 je uvoz iz Kitajske dosegel 1788 ton (EU trade chief seeks to resolve textile row, 2005, str. 19).

- 17. maj 2005

EU opozarja Kitajsko in poskuša preprečiti škodo evropskim proizvajalcem tekstila, zato zahteva takojšnjo diskusijo s Kitajsko. EU poda zadnje opozorilo Kitajski za omejitev na izvozni tekstil. Če do tega ne bo prišlo, bo EU uvedla takojšnje sankcije. Mandelson je vztrajal, da Bruselj in Washington nista uskladila svojih odgovornosti do kitajskega izvoza.

V ZDA so poostрили nadzor nad uvozom tekstilnih izdelkov iz Kitajske s povečanjem kvot. Tako je Kitajska zaradi manjšega uvoza v ZDA povečala izvoz v EU. Ker se je v državah EU uvoz kitajskega tekstila povečeval, se je dobičkonosnost podjetij v državah EU začela zmanjševati, s tem pa tudi padec zaposlenih v tekstilnem sektorju. V EU je zaposlenost v tekstilnem sektorju leta 2005 padla od 25 % na 13 % (EU gives China last warning on textiles, 2005).

- 20. maj 2005

Kitajska nejevoljno dvigne davek na izvoz tekstila za 74 kategorij tekstilnih izdelkov v upanju, da bodo EU ter ZDA ukinile uvozne omejitve.

- 30. maj 2005

Kitajska je kritizirala načrte EU o omejitvah uvoza tekstilnih izdelkov. Svetovna trgovinska organizacija je Kitajski naročila takojšnjo omejitev izvoza T-majic in lanene preje. Kitajska se s tem ne strinja in zato prihaja do velikega nezadovoljstva v Beijingu, ker Bruselj in Washington razmišljata o omejitvi uvoza teh dveh kategorij oblačil.

EU je pošiljala napačne signale o trgovskih omejitvah evropske industrije, s katerimi je hotela zavarovati industrijo EU. S tem je škodovala pravicam do katerih so kitajska podjetja bila upravičena, da sodelujejo v globalni tekstilni industriji. Od začetka globalnih kvot so bili kitajski proizvajalci tekstila prisiljeni zmanjšati proizvodnjo tekstila ter omejiti njihov izvoz. Kitajska najavi, da bo ukinila izvozne davke na kitajski tekstil. Za ta korak se je odločila zaradi vsiljevanja omejitev uvoza kitajskega tekstila v EU in v ZDA.

- 1. junij 2005

S prvim junijem 2005 je Kitajska uvedla izvozne davke za 148 kategorij tekstilnih izdelkov. S tem je odgovorila na grožnje EU in ZDA z zaščitnimi ukrepi proti nezadržnemu kitajskemu izvozu na njihove trge. S tem ukrepom so se za posamezne kategorije izdelkov izvozne tarife kar štirikratno povečale v primerjavi s tistimi, ki so bile uvedene na začetku leta 2005. Hkrati so z zvišanjem izvoznih davkov za nekatere izdelke znižali izvozne dajatve za moško spodnje perilo iz bombaža in žensko iz umetnih tkanin. Na novo so uvedli izvozne carine za laneno prejo.

- 10. junij 2005

Evropski komisar Peter Mandelson se je znašel v težki situaciji. Vedel je, da je bilo evropskim proizvajalcem dano več kot dovolj časa, da bi se pripravili na konec kvotnega režima. Vedel je tudi, da kakršne koli ovire bi postavili pri uvozu kitajskega tekstila, bi bilo na dolgi rok nemogoče ustaviti tako veliko konkurenco, kot je Kitajska. To je bilo potrebno pretehtati tudi iz političnega vidika. Edina posledica za EU, ker je dovolila tujo konkurenco, je uničevanje nacionalnega dela, nižanje socialnega standarda ter izgubljanje delovnih mest. Zato je moral Mandelson hitro ukrepati z uveljavitvijo omejitve priliva kitajskega blaga, saj bi bila v nasprotnem primeru Evropska tekstilna industrija uničena. Mandelson je predlagal Kitajski prostovoljni dogovor, saj bi bil v nasprotnem primeru prisiljen enostransko postaviti omejitvene ukrepe. Dogovor so sklenili junija lanskega leta. Deset kategorij tekstilnih izdelkov je od tega dogovora predmet uvoznih omejitev, izraženih v kvotah. Takoj, ko bi bila ta dogovorjena količina dosežena, se prepove nadaljnji uvoz v Evropo. Za ta dogovor so bili prepričani, da je zadnji do liberalizacije trgovine, predvsem je bil pomemben korak za Kitajsko, ki je s tem vstopila v globalno ekonomijo kot odgovorna in pomembna partnerica. Kitajska in EU sta se dogovorila z Memorandumom o soglasju o omejitvi uvoza kitajskega tekstila za 10 kategorij tekstilnih izdelkov do popolne liberalizacije trgovine v letu 2008.

Memorandum obsega 10 kategorij, ki določajo višino omejitev pri uvozu tega tekstila s poreklom iz Kitajske za leta 2005, 2006 in 2007. Te omejitve so veljale od 11.6.2005 dalje. Količine so se delile po sistemu dvojne kontrole, in sicer je Kitajska izdajala izvozna dovoljenja. Na podlagi izvoznih dovoljenj so lahko uvozniki v EU pridobili uvozno dovoljenje, ki je osnova za uvoz.

K memorandumu so spadali naslednji štiri različni režimi:

- ✓ Izdelki, odpremljeni pred 11. junijem 2005: ti izdelki so za uvoz potrebovali uvozno dovoljenje, ki so ga dobili avtomatsko (s tovarnim listom ali podobnim dokumentom je potrebno dokazati datum odpreme), ali pa listino o nadzoru (datum odpreme je preverjal carinski organ). Ta uvoz se ni upošteval v kvotah.
- ✓ Izdelki, odpremljeni med 11. junijem in začetkom veljavnosti uredbe: ti izdelki so za uvoz potrebovali uvozno dovoljenje, ki so ga dobili avtomatsko (s tovarnim listom ali podobnim dokumentom je potrebno dokazati datum odpreme). Ta uvoz se je že odšteval od kvot, ni pa še prišlo do omejevanja zaradi izkoriščenih količin.
- ✓ Izdelki, odpremljeni od dne začetka veljavnosti uredbe do začetka izdajanja izvoznih dovoljenj s strani Kitajske: ti izdelki so za uvoz potrebovali uvozno dovoljenje, ki so ga dobili na podlagi zahtevka in računa, vendar šele potem, ko je bilo potrjeno, da so količine še na voljo. Ta uvoz se je že odšteval od kvot.
- ✓ Izdelki, odpremljeni po 20. juliju, ko je Kitajska začela izdajati izvozna dovoljenja: uvozno dovoljenje, potrebno za uvoz, se je lahko pridobilo le na podlagi originalnega izvoznega dovoljenja in ko je bilo potrjeno, da so količine še na voljo.

V sredini junija 2005 sta Kitajska ter EU le našli skupen jezik. Dogovorili sta se, da povprečna rast uvoza kitajskega tekstila na Evropsko tržišče ne sme preseči 10 % dosedanjega uvoza, dokler ne bo prišlo do svobodne trgovine leta 2008 (EU cuts off imports of Chinese sweaters, 2005). Mandelson je dejal, da je ta dogovor dokončen. To sodelovanje je vzpodbudilo velik pritisk tudi na ZDA, saj se je tudi tam izredno povečal uvoz kitajskega tekstila.

- 21. julij 2005

Kmalu po dogovoru je prva kategorija, v katero spadajo puloverji, že dosegla mejo dovoljenega uvoza. Tako brez licence uvoz na evropske trge za puloverje ni bil več mogoč. Vendar tudi ostale kategorije tekstilnih izdelkov niso bile daleč od dovoljene meje uvoza. Kitajski je bilo veliko do evropskega trga, ne samo zaradi trgovinskih, temveč tudi zaradi političnih pobud. V prvih sedmih mesecih leta 2005 je izvozila za 61,5 milijarde dolarjev

tekstilnih izdelkov, od tega jih je v EU šlo za približno dve milijardi (Kitajski modrčki v evropskem zrcalu, 2005). Če bi Peking z Brusljem lahko dosegel kompromis glede kvot, bi bila to politična pridobitev, ki bi bila vredna veliko več kot denarni dobiček. S tem bi dokazali ZDA, ki so tudi uvedle omejitve na uvoz kitajskega tekstila, da je Kitajska sposobna prodreti v EU.

- 11. avgust 2005

Evropski trgovci napadejo odločitev Evropske unije zaradi omejevanja izvoza tekstila iz Kitajske, saj so že blokirali tovorjenje ladje s kitajskim tekstilom. S tem so že izgubili sto milijonov evrov. EU privoli v pogovor s Kitajsko o omejevanju kitajskega tekstila.

Evropski trgovci imajo drug interes kot evropska tekstilna industrija. Trgovci si želijo uvoza čim večje količine kitajskih izdelkov, saj jim to prinaša višje dohodke, medtem ko se tekstilna industrija oz. tekstilna podjetja borijo za omejevanje uvoza tekstila iz Kitajske, saj bi jih popolna liberalizacija trgovine popolnoma pogubila.

- 16. avgust 2005

Kitajska je začela pogajanja z ZDA. Obstoječe uvozne kvote za ZDA so želeli nadomestiti s sporazumom o omejitvi izvoza kitajskega tekstila do leta 2008.

- 22. avgust 2005

6 kitajskih tekstilnih izvoznih kategorij (majice, puloverji, moške trenirke, bluze, modrčki, lanena preja) je prekoračilo kvoto EU, zato je EU ustavila uvoz kitajskega tekstila. Veliki trgovci so imeli bolj široko razporeditev virov in so lahko svojo proizvodnjo selili drugam, na primer v Azijo oziroma bližje Evropi, v stroškovno ugodnejše države, kot je na primer Turčija.

Torej so omejitve za uvoz tekstila v Evropsko unijo po 1. januarju 2005 še vedno ostale v veljavi samo za nečlanice Svetovne trgovinske organizacije oziroma so bile omejene le na štiri države: Belorusija, Vietnam, Severna Koreja ter Srbija in Črna gora (China fights two-front textile war, 2005). Za uvoz določenih tekstilnih izdelkov s poreklom iz teh držav v Evropski uniji so veljale kvote in je bilo v skladu s tem potrebno pridobiti uvozno dovoljenje za uvoz teh izdelkov. Za tekstilne izdelke, ki niso bili navedeni oziroma zajeti v nobenem sporazumu oziroma uredbi, ki ureja trgovino s tekstilnimi izdelki, je veljalo, da se lahko ne glede na njihovo poreklo uvažajo v Evropsko unijo brez količinskih omejitev in za njih ne veljajo ukrepi nadzora ter ni bilo potrebno predložiti uvoznega dovoljenja.

- 1. september 2005

V Bruslju je evropski komisar za trgovino napovedal, da bo Evropska unija sprostila kitajsko blago, ki se je po izčrpanju kvot nakopičilo na mejah EU. Iz skladišč v evropskih pristaniščih je tako v prodajo steklo okrog 75 milijonov kosov kitajskega tekstila. Do zapletov pri trgovanju s tekstilom je prišlo potem, ko je Kitajska že dober mesec po dosegu junijskega dogovora glede uvoznih kvot, te za več kategorij blaga izčrpala, EU pa je prenehala izdajati uvozna dovoljenja. Blago, ki se je nakopičilo na mejah EU, so kitajski proizvajalci sicer poslali v Evropo pred izčrpanjem kvot, ker pa so bile slednje v vmesnem času izpolnjene, blago ni prispelo na evropske trge. Evropska komisija je takoj začela razmišljati o ukrepih za razrešitev nastalega položaja, pri tem pa so ostro nasprotovale sprostitvi kitajskega blaga v prodajo Italija, Španija, Francija, Grčija in Portugalska (Nabito polna skladišča v EU, 2005).

- 5. september 2005

Evropejci so Kitajcem na srečanju dali vedeti, da bi globaliziranje socialnega modela z večjimi delavskimi pravicami in boljšo politiko zaposlovanja pripomoglo k premagovanju problemov, kakršno je vprašanje, ali Kitajski dodeliti status države s tržnim gospodarstvom, nato pa verjetno tudi vprašanje odprave evropskega protekcionističnega odnosa, ko gre za kitajski tekstil in drugo poceni blago. V prizadevanjih, da tekstilni spor na vrhunskem srečanju ne bi imel najpomembnejše vloge, sta Peter Mandelson in Bo Xilai razrešila probleme, zaradi katerih je v evropskih pristaniščih ležalo kitajsko blago, vredno več kot 400 milijonov evrov. Dogovorila sta se za prodajo tega tekstila, in sicer pod pogojem, da EU polovico omenjene količine sprejme ne glede na to, ali ta presega prvotno dogovorjene omejitve povečanja kitajskega izvoza, drugo polovico pa naj bi Kitajska odpisala iz izvoznih kvot za leto 2006. Za to rešitev je moral Mandelson dobiti soglasje vseh 25 članic Evropske unije (V Evropi morda znova kvote za kitajsko blago, 2005).

- 6. september 2005

V Bruslju je bilo čutiti prve odzive držav članic na dogovor o sprostitvi kitajskega tekstila iz evropskih carinskih skladišč, ki sta ga dosegli Evropska unija in Kitajska. Vendar so se države z dogovorom med Kitajsko in EU, ki sta ga sklenil prejšnji dan, strinjale. Države, kot so Francija, Španija in Italija, katere so hotele zaščititi svojo tekstilno industrijo, so terjale dodatna pojasnila, preden bi pristale na dogovor. Ta dogovor je podprlo večina članic EU z Nemčijo, Švedsko, Dansko in Nizozemsko, ki so zagovornice sprostite trga tekstila. Tako je EU takoj sprostila dobro polovico od kakšnih 80 milijonov v skladiščih nakopičenih kosov oblačil kitajske izdelave, medtem ko je bila druga polovica odšteta od začasnih kvot za lansko in predvsem letošnje leto, pri čemer naj bi prišlo do menjave kategorij - hlače so lahko odšteli od npr. slabo izkoriščenih kvot za bombažno prejo (V Evropi morda znova kvote za kitajsko blago, 2005). A ta rešitev je bila le začasna. Podobne težave se lahko ponovijo že v letu 2006.

- 7. september 2005

Odbor za tekstil je potrdil predlog uredbe Komisije, ki povečuje količine kvot, ki so že bile izkoriščene. Povečanje naj bi bilo zadostno, da se je lahko sprostilo blago, za katerega so že bili dani zahtevki, vendar uvozna dovoljenja zaradi izkoriščenosti kvot niso bila izdana. Poleg tega naj bi ostala na voljo še določena presežna količina, ki naj bi omogočala uvoz tudi tistim, ki so že pridobili ustrezno izvozno dovoljenje, pa še niso vložili zahtevka za uvozno dovoljenje. Kitajska se je zavezala, da za omenjene izdelke v letu 2005 ne bo več izdajala izvoznih dovoljenj. Evropske vlade in podjetja niso bili pripravljeni na ukinitve uvoznih kvot, ki so bile v okviru Svetovne trgovinske organizacije (WTO) ukinjene s 1. januarjem 2005. Potrebna bi bila dolgoročna rešitev trgovinskega spora med razvitimi in državami v razvoju, ki bi bila v skladu z načeli proste trgovine. Kvote, ki jih je ponovno uvedla Evropska unija, bi bilo potrebno v čim krajšem času ukiniti, evropske države pa bi se morale začeti pripravljati na prosto trgovino.

- 18. november 2005

ZDA in Kitajska sta dosegli dogovor, s katerim sta omejili uvoz kitajskega blaga in oblačil v ZDA. Dogovor je podoben tistemu, ki ga je Kitajska že prej sklenila z EU. Veljati je začel 1. januarja 2006 in bo veljal do konca leta 2008, kar je eno leto dlje od dogovora, ki ga je Kitajska sklenila z Evropsko unijo.

Ameriški proizvajalci oblačil in tekstila in njihovi sindikati so zahtevali sporazum, ki bi zaustavil poplavo kitajskih izdelkov, ki se je začela januarja 2004, ko so bile po več kot treh desetletjih na globalni ravni odpravljene uvozne kvote. V skladu z dogovorom se lahko uvoz oblačil iz Kitajske v letošnjem letu poveča za največ 10 odstotkov, uvoz ostalih tekstilnih izdelkov, ki jih zajema dogovor, pa za največ 12,5 odstotka. Leta 2007 se bo uvoz večine kategorij tekstila lahko zvišal za 12,5 odstotka, leta 2008 pa se bo uvoz v kategorijah, ki jih ZDA obravnavajo kot občutljive (hlače, majice in spodnje perilo), smel povečati za največ 15 odstotkov, v ostalih pa med 16 in 17 odstotki (EU prožna s Kitajci, 2005).

V ZDA so poskušali urediti naraščajoč primanjkljaj v menjavi s Kitajsko, ki je leta 2004 znašal 162 milijard dolarjev. Primanjkljaj, ki je leta 2004 predstavljal največje neravnovesje v trgovanju z eno državo v ameriški zgodovini, se je lani približal 200 milijardam dolarjev (EU prožna s Kitajci, 2005).

- 10. december 2005

Kitajska vlada je sprejela ukrepe za omejitev rasti izvoza, toda po prvih izkušnjah so bili ti ukrepi nezadostni. Mandelson je omenil možnost uvedbe posebnih zaščitnih mehanizmov za omejitev izvoza kitajskega tekstila in oblačil v Evropo, ki se je po ukinitvi kvot na začetku leta 2005 strmo povečal.

Ta mehanizem zaščitnih ukrepov je bil vzpostavljen med pogajanja o vključitvi Kitajske v Svetovno trgovinsko organizacijo in ostalim državam dovoljuje enostransko omejitev uvoza

tekstila in oblačil s Kitajske. EU ga do tega časa še ni uporabila, toda Mandelson je dejal, da se bo Evropa tega mehanizma poslužila (Bilten, 2005).

- 23. marec 2006

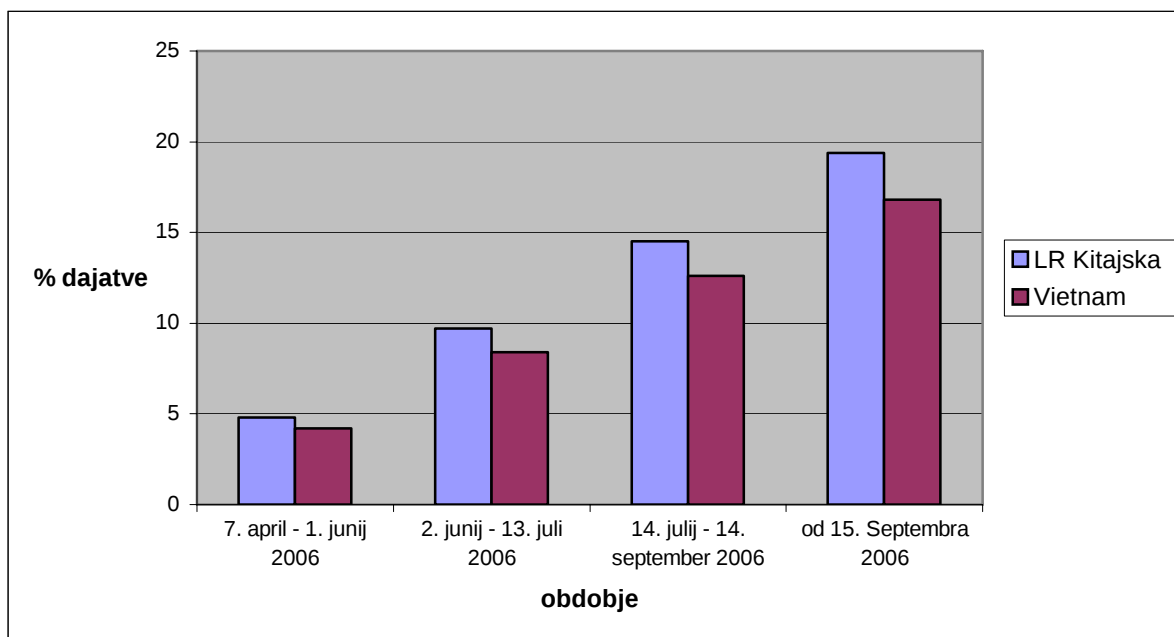
Evropska komisija je sprejela predlog evropskega komisarja za trgovino za uvedbo začasnih protidumpinških ukrepov za uvoz usnjene obutve iz Kitajske in Vietnama, ki so začele veljati 7. aprila 2006. Začasna protidumpinška dajatev ne velja za obutev, izdelano po posebni tehnologiji, otroško obutev in obutev z zaščitno kapico, s poreklom iz Kitajske in Vietnama.

Tabela 7: Protidumpinške dajatve na nekatere izdelke iz LR Kitajske in Vietnama v letu 2006 (v %)

	7. april - 1. junij 2006	2. junij - 13. julij 2006	14. julij - 14. september 2006	od 15. septembra 2006
LR Kitajska	4,8	9,7	14,5	19,4
Vietnam	4,2	8,4	12,6	16,8

Vir: Prepovedi in omejitve, 2006.

Slika 5: Grafični prikaz protidampinških dajatev v LR Kitajski ter Vietnamu

Vir: Prepovedi in omejitve, 2006.

Naštete vrste blaga se lahko v prost promet sprostijo le ob predložitvi varščine v višini zneska začasne dajatev. Začasna dajatev je uvedena za obdobje 6 mesecev z možnostjo podaljšanja na 9 mesecev (Prepovedi in omejitve, 2006). Pri Evropski komisiji bodo do julija 2006 proučevali seznam zahtevkov za ukinitve uvoznih dajatev s 1.1.2007.

Evropski tekstilci so veliko dražje proizvajali proizvode, kakršne so delali tudi v državah v razvoju, namesto da bi se specializirali izključno za zahtevnejšo proizvodnjo visoko kakovostnih tkanin za posebne namene, visoko modo, posebno kakovost, itd. »Nedavna raziskava o inovativnosti v industrijskih panogah v EU je pokazala, da je najmanjša prav v tekstilni industriji; in Slovenija ni izjema. Dodana vrednost v naši tekstilni industriji je približno štirikrat manjša kot denimo v farmacevtski ali kemični.« (Plotovi v trgovini so lahko nevarni, 2005).

4. VIDIKI POSAMEZNIH SKUPIN ZNOTRAJ EU

Učinke prodora kitajskega tekstila na druge proizvajalce lahko vidimo iz naslednjih podatkov: v Grčiji se je proizvodnja majic zmanjšala za 12 odstotkov, na Portugalskem od 30 do 50 odstotkov in v Sloveniji za 8 odstotkov. Največ težav zaradi kitajskega tekstila so imeli v Italiji in Franciji. Poslabšal se je položaj izdelovalcev teh oblačil v Pakistanu, na Šrilanki in Bangladešu (Consumers ambiguous on cutting costs, 2005).

Francija in Italija sta zagovarjali takojšnjo omejitev uvoza kitajskega tekstila in oblačil, medtem ko sta se Nemčija in Švedska zavzemali za ohranitev popolnoma odprtega trga. Tudi slovenskim izdelovalcem oblačil in tekstila omejitev uvoza iz Kitajske ne bi veliko pomagala. Od slovenskih šivilj so precej cenejše tudi Madžarke, Poljakinje, Romunke in Turkinje. Tudi navadni tekstil znajo v številnih evropskih državah narediti ceneje kot v Sloveniji. Tekstilna in oblačilna podjetja v Sloveniji pod takimi pogoji lahko preživijo le z ozko specializacijo ali v povezavi s podjetji z znanimi blagovnimi znamkami.

Danes tehnične tekstilije predstavljajo polovico celotne tekstilne proizvodnje v Nemčiji, Belgiji ter severno evropskih deželah in so dosegle znatne deleže proizvodnje tudi v državah, ki ohranjajo pomembne konvencionalne tekstilne proizvodne kapacitete - Italija, Francija, Španija in Portugalska.

Čeprav je v svetovnem oblačilnem sektorju po količini na prvem mestu Kitajska, največ prihodkov ustvarijo Italija, Koreja, Nemčija in Francija. Velike države so proti koncu leta 2004 začele izgubljati svoj tržni delež, pridobivale pa so ga Koreja, Turčija ter Španija (Zara), ki lahko ponudijo kakovost, modnost in blagovno znamko. Že leta 2002 so kitajski trgovci začeli prodirati v Španijo z začetkom v mestecu Elche, kasneje so se širili na celotno špansko ozemlje, nato tudi po evropskem trgu. S cenami od 15 do 40 dolarjev za par čevljev iz kakovostnega usnja se je kitajski izvoz na španski trg v letu 2003 povečal na skoraj 62 milijonov parov oziroma 220 milijonov evrov (Lepi čevlji lepo gorijo, 2004). Tako so Kitajci zavzeli skoraj polovico španskega uvoza obutve in s tem začeli postopoma razvijati lastno proizvodnjo v Španiji. V Španiji so leta 2004 demonstranti zažgali skladišča kitajskih čevljev v znak strahu Zahoda pred čedalje večjim prodorom kitajskega blaga. S tem so španski proizvajalci in trgovci z obutvijo od vlade zahtevali, da jih zaščitijo pred Kitajsko in njenimi poceni izdelki. Problemi pa se ne kažejo samo v tekstilni industriji, ampak tudi na drugih

področjih, in sicer v čevljarstvu, proizvodnji otroških igrač, pohištvu itd. V zadnjem času Kitajska greni življenje marsikateremu prebivalcu Manzana. Globalizacija s ceneno delovno silo odžira posel italijanskim obrtnikom. V zadnjih letih je v Manzanu in okolici propadlo več kot 200 podjetij, ostalih 900 podjetij pa se bori za obstoj. Kupce izgubljajo, saj so kitajci naredijo popolnoma enake stole za desetino cene. Ne samo popolnoma enake, kitajci izdelujejo prestižnejše stole iz lesa in usnja in s tem pridobivajo konkurenčno prednost (Obrtnikom iz Manzana odžirajo delo Kitajci, 2005). Kitajci niso specializirani samo v tekstil in tekstilne prozode, ampak prodirajo tudi s produkti drugih področji, ki so konkurenčni evropskimi.

ZDA so se pred uvozom kitajskega tekstila zavarovale s tem, da so omejile uvoz kitajskega tekstila in tako zaščitile domače proizvajalce.

4.1. VIDIK PROIZVAJALCEV

Interes proizvajalcev je čim kasnejši vdor kitajskega tekstila ter čim večja omejitev uvoza tekstila. Proizvajalci držav EU bi se s temi ukrepi obdržali na trgu vsaj malo dalj. Kitajski proizvajalci tekstila so bili zaskrbljeni zaradi prihodnjega izvoza. Izvozne kvote za drugo polovico leta 2005 so bile skoraj v celoti že porabljene in ker so izvozniki že lani začeli izkoriščati kvote za letošnje leto, se bodo v letošnjem letu soočili z velikim pritiskom. Prav nasprotno so menili proizvajalci EU. S tem so dobili vsaj delček upanja, da se bo kitajska proizvodnja na trgu zadržala vsaj še nekaj časa. Za države, ki imajo dobro razvito tekstilno industrijo, kot je npr. Italija, je bil zadovoljitev interesov proizvajalcev vsaj začasno ugodna, saj so se za to tudi zavzemale. Za nekatere države, kot je Nizozemska, kjer tekstilna industrija ni izrazito razvita, pa uvedba kvot ni bila v njihovem interesu, saj je delež tekstilnih proizvajalcev majhen, zato propad tekstilne industrije ne bi bistveno vplival na blaginjo države.

Kitajski proizvajalec svojim zaposlenim v tekstilni industriji plača 30 evrov mesečne plače (To je šele začetek, 2005). Takšne plače si v Evropski uniji ne more privoščiti noben proizvajalec. Če bi vstop kitajskega blaga omejili s kvotami, se proizvodnja preprosto preseli malo južneje, npr. na Tajsko ali Filipine, kjer je delavska plača 35 evrov na mesec (To je šele začetek, 2005). Od tu se lahko preseli kam drugam, lahko v Indijo ali Bangladeš. Tudi tu ne primanjkuje delovne sile. Evropska unija je v vsakem primeru težko konkurenčna.

4.2. VIDIK TRGOVCEV

Interes trgovcev držav, kjer imajo izrazito razvito tekstilno industrijo, so uvedbo kvot podpirali. V državah, kjer tekstilna industrija ni izrazito razvita, trgovci niso podpirali uvedbo kvot in so se zavzemali za prosto trgovino, saj jim ceneni tekstilni izdelki ne bi bistveno uničili domačo proizvodnjo. Tako je omejitev uvoza razdelila EU. Prevladoval je glas trgovcev, ki so bili prepričani, da bodo kvote naredile več škode kot koristi. Na eni strani EU

so nekatere manj razvite države, ki so zainteresirane za zaščito svojih tovarn, medtem ko se bogatejše države že opirajo bolj na storitveni sektor in so jih veliko bolj motile kvote kot poplava izdelkov z nalepkami »Made in China«. Tako so Francija, Italija, Španija, Grčija in Portugalska podpirale kvote za kitajski tekstil, Nizozemska, Švedska ter Danska pa so bile proti kvotam. Razlogi tistih, ki so zahtevali odpravo kvot, so naslednji: na Nizozemskem, Švedskem ter Danskem je bilo lani na začetku leta skupno zaposlenih 26 milijonov ljudi, medtem ko je bilo v tekstilni industriji zaposlenih samo 2,5 milijona Evropejcev, ki tudi brez Kitajske nimajo prihodnosti, ker je proizvodnja čedalje dražja, prihodnost Evropske unije pa je vedno manj povezana s pletenjem puloverjev in krojenjem hlač. Poleg tega po mnenju analitikov evropske multinacionalke, ki konfekcijo pod svojim imenom izdelujejo na Kitajskem, proizvodnih linij niso imele v načrtu preseliti nazaj v Evropo, čeprav bi kvote ostale, temveč so jih začele seliti v Maroko, Tunizijo in Turčijo (Kitajski modrčki v evropskem zrcalu, 2005). V teh državah ni izvoznih kvot, stroški dela pa so še vedno veliko nižji v primerjavi z evropskimi.

4.3. VIDIK POTROŠNIKOV

V interesu kateregakoli potrošnika je kupiti čim cenejše tekstilne proizvode ne glede na to, kje je bil proizvod proizveden. V Bruslju ima tekstilna industrija skupaj s trgovci večji vpliv kot potrošniki. Nekatere države pa imajo močna potrošniška združenja s prostovoljnim članstvom. Med njimi je tudi Nizozemska s 700.000 člani.

Španija je pritiskala na EU glede prepovedi uvoza iz Kitajske, saj je iz Kitajske prišlo na milijone oblačil brez kakršnegakoli dovoljenja. Španija je smatrala, da se s tem izkorišča tudi domače potrošnike, saj so s tem Kitajci posledično povzročili pritisk na Bruselj, da bi povečali uvozne omejitve. Francija je imela aktivno potrošniško združenje, vendar so bili bolj osredotočeni na varnost potrošnikov kot na ceno izdelka. Francoski potrošniki niso bili tako navdušeni nad cenejšimi izdelki iz Kitajske, saj se je tudi pri njih cena oblačil že znižala. Majice in trenirke so lahko kupili že tudi za 10 evrov (Consumers ambiguous on cutting costs, 2005).

Če se Slovenija ali katera druga država izogiba npr. poceni kitajskim hlačam, škodi le sebi, saj svoje državljane prisili, da plačajo višjo ceno za izdelek, kot je treba (Čar poceni kitajskih hlač, 2006). Če uvozimo manj kitajskih hlač, se cena hlač zviša. Tako se povpraševanje po hlačah domačih proizvajalcev poveča in s tem tudi cena teh hlač. Zaradi višje cene svojih hlač domači proizvajalci razširijo proizvodnjo, vendar to povečanje ni tolikšno, da bi nadomestilo izpad uvoza, saj potrošniki zaradi višje cene zmanjšajo svoje povpraševanje po hlačah.

5. TRGOVINSKA POLITIKA

S strateškega vidika je hitra vzpostavitev Pan-Evro-Mediteranske cone, to so države EU, območje EFTA, države kandidatke za vstop v EU in države Mediteranskega obročja, (priloga

4) bistvena za tekstilni in oblačilni sektor EU, ker bo območje omogočilo, da zadrži sektor celotno produkcijsko verigo blizu evropskega trga in združi prednosti glede stroškov, kakovosti in bližine. Komisija priznava, da je bil napredek na tem področju počasen, zlasti sklepanje prostotrgovinskih sporazumov med zadevnimi državami (Priporočila skupine na visoki ravni za tekstil in oblačila, Sporočilo komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij, Tekstil in oblačila po letu 2005, 2004.). Pan-Evro-Meditranska cona, ki zajema skupno 39 držav (razen EU še države, ki se vključujejo v EU, države centralne in JV Evrope ter mediteranske države) s skupno več kot 700 mio prebivalcev, predstavlja predvsem velik trg za proizvodnjo in prodajo evropskih tekstilnih in oblačilnih izdelkov pod pravičnimi pogoji, zato vlada prepričanje, da je hitro oblikovanje te cone za tekstilni in oblačilni sektor enako pomembno kot sama širitev EU. Prav z oblikovanjem Pan-Evro-Meditranske cone bi se združile vse faze v proizvodni verigi blizu trgov v EU, kar bi bistveno stabiliziralo tako gospodarsko kot tudi socialno stanje predvsem v mediteranskih državah, ki imajo relativno visoko stopnjo brezposelnosti. Vendar pa je oblikovanje te cone za evropsko tekstilno in oblačilno industrijo manj ugodno, saj bo popolna liberalizacija trgovine že leta 2008, medtem ko se prehodna obdobja trgovinskih sporazumov s sredozemskimi državami iztečejo šele med leti 2010 in 2012. Dodaten problem predstavljajo medsebojne trgovinske ovire, ki jih imajo posamezne države ne članice EU v Pan-Euro-Meditranski coni in ki so še vedno v veljavi, le-te pa ovirajo prosto trgovino in tako slabijo cono kot celoto glede na tretje države. Zanimiv je tudi podatek, da države, ki se vključujejo v EU, na trge Pan-Euro-Meditranske cone izvozijo kar 80,9 % vseh svojih izdelkov, države članice EU pa le 52,2 %, kar kaže, da je internacionalizacija poslovanja bodočih članic EU ena od priložnosti za nadaljnji uspešen razvoj tega sektorja (Prihodnost slovenske tekstilne in oblačilne industrije, 2005).

Tekstilni in oblačilni sektor je bil resno zaskrbljen glede kitajskega izvoza v EU. Evropska unija nadzira uvoz iz Kitajske in redno zbira podatke o količini in povprečnih cenah enot v glavnih kategorijah proizvodov, proučuje pogoje tekstilne in oblačilne proizvodnje na Kitajskem ter redno ocenjuje, kako Kitajska spoštuje pogoje dostopa do trga. Evropska unija se zaveda takšnih skrbi in meni, da je nadzor uvoza prek carinskih deklaracij še ena učinkovita možnost za pridobivanje podatkov o uvozu po koncu kvotnega sistema.

Evropska unija ugotavlja, da bodo nadaljnji ukrepi za podporo izboljšanja konkurenčnosti tekstilnega sektorja potrebni v vseh državah, ne samo v članicah EU (Prihodnost slovenske tekstilne in oblačilne industrije, 2005). Dejstvo je, da je eden od pogojev za uspešno izboljšanje konkurenčnosti razen doslednega izvajanja ukrepov industrijske politike tudi izvajanje ustrezne trgovinske politike. Pomembno je tudi izvajanje specifičnih ukrepov za tekstilno in oblačilno industrijo na vseh nivojih, tako na lokalni, regionalni in državni, kot tudi evropski ravni. Socialni, regionalni in strukturni vidiki so pomemben instrument pri izvajanju industrijske politike, vendar morajo biti ciljno usmerjeni za potrebe tekstilnega in oblačilnega sektorja. Prav tako je potrebno pospešiti inovativnost tekstilnega in oblačilnega sektorja s

pomočjo spodbujanja, raziskovanja, razvoja in inovacij, izboljšanja kakovosti proizvodnje in racionalizacije verige dobaviteljev.

SKLEP

Rast svetovnega prebivalstva in rast potrošnje različnih vrst tekstilnih izdelkov se bo odvijala v tistih svetovnih regijah, kjer se pojavljajo nove potrebe in nova povpraševanja po tekstilnih izdelkih (južna in vzhodna Azija, Latinska Amerika). Velike možnosti za razvoj ponujajo tudi državam z najkakovostnejšimi in najinovativnejšimi kategorijami izdelkov v evropski tekstilni in oblačilni industriji, tako na domačem kot na tujih izvoznih trgih.

Danes je Kitajska na poti, ko ponovno uveljavlja svoje veliko ime. S prodorom tekstila v EU ter ZDA je naredila velik korak proti liberaliziranju trgovine. Kljub protekcionističnemu obnašanju ZDA ter EU za zaščito svojih tekstilnih proizvajalcev, je Kitajska dosegla odpravo kvot. S tem je prišlo do še večjega pritiska Kitajske na ZDA ter EU. Lahko bi že govorili o bombažni vojni med Kitajsko na eni strani in ZDA ter EU na drugi strani, saj poskuša Kitajska pridobiti pravico do svobodne trgovine. Vsi kitajci in ne le vlada se v ta spor spuščajo s prepričanjem v pravično zmago. Če bo odprava kvot na tekstilne izdelke povzročila odpravo 30 milijonov delovnih mest po vsem svetu in bodo 200 milijard dolarjev zaslužka od trgovine dobili kitajci, bo to za njih le naravna poravnava izgube in majhen popravek nepravilnega svetovnega gospodarstva (Bombažna globalizacija, 2005). Kitajski tekstil močno ogroža svetovno proizvodnjo tekstila. EU in ZDA se borita za ohranjanje domače proizvodnje z zaviranjem uvoza oz. uvajanjem kvot na uvoz kitajskega tekstila. Vdor kitajskega tekstila je povzročil veliko odpuščanje zaposlenih v državah EU in ZDA, zaradi konkurenčnih cen kitajskih tekstilnih izdelkov. Takšen protekcionistični ukrep bo trajal le do konca leta 2008, ko se bo svetovna trgovina popolnoma liberalizirala. Tako bodo pogajanja o določanju višine kvot potekala do konca leta 2008.

Ugotavljam, da se evropska tekstilna industrija ni primerno in pravočasno pripravila na uvoz tekstila iz Kitajske. O tem je začela razmišljati malo prepozno, saj so kitajci že vdrli z uvozom velikih količin tekstila. Evropska komisija ni bila dovolj odločna pri pogajanjih in ob različnih pritiskih Kitajske. S hitro uvedbo kvot se je Evropska unija trenutno opomogla pred velikim hitrim uvozom tekstila. Vendar to ni dolgoročna rešitev, saj je uvedba kvot vprašljiva, ker niso v interesu vseh držav. Države, katere nimajo razvite tekstilne industrije, uvedba kvot ni v njihovem interesu. Ravno obratno je v državah, kjer imajo razvito tekstilno industrijo, kjer hočejo zaščititi svojo proizvodnjo z uvedbo kvot. Tako interesi vseh držav niso enaki. Prav tako tudi interesi trgovcev kot tudi potrošnikov niso enaki. Že interesi vseh trgovcev niso enaki. Proti uvedbi kvot so trgovci držav, kjer tekstilna industrija ni izrazito razvita. Interes potrošnika je dobiti čim cenejši izdelek, torej so proti uvedbi kvotnega sistema. Tako prihaja do različnih stališč že znotraj držav. Zato se pojavi problem, koga je potrebno zaščititi oziroma koga ne more Evropska unija zaščititi. Moje mnenje je, da bi s postopnim ukinjanjem kvotnega sistema morali pustiti trgu prosto pot. Podjetja naj sama iščejo

konkurenčne prednosti s katerimi se bodo obdržala na trgu. Proizvajajo naj v državah, kjer lahko proizvedejo ceneje, v državah kjer to ni mogoče, pa naj vlagajo v sektorje za katere imajo boljše pogoje. Tako se morajo države Evropske unije ozko specializirati za proizvodnjo tekstilij ter ohraniti vrhunsko modo. Kljub temu, da kitajci poiskujejo kopirati znane blagovne znamke, jim to še ne uspeva najbolje, saj je evropska kakovost tekstilnih proizvodov še vedno na višjem nivoju kot kitajski proizvodi.

Vendar pa ne gre le za kitajski tekstil. Kitajci prodirajo na trge tudi iz drugih področij. Zelo dobro imajo razvito čevljarstvo, proizvodnjo otroških igrar, proizvodnjo pohištva itd. Ne vidim problema samo v tekstilu, ampak tudi pri vdoru kitajskih čevljev ter pohištva, kjer bodo cenovno zelo konkurirali Evropski uniji in ZDA.

Slovenska proizvodnja oblačil je bila že pred prihodom poceni kitajskega tekstila na evropski trg najbolj nerentabilna v EU (Kitajci prihajajo, 2005). Ker v Evropo in s tem v Slovenijo prihajajo kitajci, ki oblačila proizvajajo po veliko nižji ceni dela, kot pri nas, je večji del slovenske proizvodnje oblačil obsojen na propad. Protekcionistični ukrepi, s katerimi se države EU in ZDA še poskušajo reševati do leta 2008, niso dolgoročna rešitev. Po tem prelomnem letu za tekstilno industrijo tako v Sloveniji kot tudi drugih državah EU ne vidim poti v svetlo prihodnost tekstilne industrije. Tekstilna podjetja bi se morala prestrukturirati v proizvodnjo proizvodov ali storitev, kjer je vidna bolj svetla luč v prihodnosti. Prihodnost evropske tekstilne industrije je svetla samo za podjetja, ki bodo ustrezala minimalnim zahtevam in standardom EU in tista, ki bodo izboljšala medsebojno sodelovanje ob vstopu v EU ter poskušala konkurirati kitajskemu tekstilu z nekaterimi prednostmi, ki jih evropski tekstilni izdelki še vedno imajo, kot npr. kakovost, inovativnost ter krajši čas dostave tekstilnih izdelkov.

Tako kot ostala tekstilna in oblačilna podjetja iz držav bodočih članic EU bodo morala tudi slovenska podjetja narediti korake, ki so jih sorodna podjetja iz EU že naredila ali pa jih izvajajo. To prilagajanje pa pomeni predvsem usmeritev v proizvode z višjo dodano vrednostjo in dvig tehnološke ravni, kakor tudi notranjo organizacijo podjetij. Podjetja se bodo morala usmeriti predvsem v segmente, ki imajo perspektivo, pa naj bo to specializacija v tržne niše na področju asortimenta podjetja, na katerem delujejo že sedaj, ali pa iskanje povsem novih proizvodov. Dejstvo je namreč, da bo v prihodnje pritisk konkurence iz držav v razvoju na enostavnih masovnih proizvodih tako močan, da ga naša podjetja ne bodo vzdržala. Prav tako pomembno bo t.i. kadrovske prestrukturiranje, ki v skladu s konkurenčnimi zahtevami svetovnega trga zahteva prenos socialne komponente na državo, saj bodo podjetja le tako lahko obdržala svojo konkurenčnost. Potrebne bodo investicije v nove kadre, tako glede spremembe njihove izobrazbene strukture, kot tudi usposobljenosti.

LITERATURA

1. Alden Edward, Dickie Mure: China and US close in on final textiles deal. Financial Times, London, 2005, str. 5.
2. Alič Erik: Prestrukturiranje tekstilne industrije v svetu in pri nas kot dejavnik konkurenčne sposobnosti. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1994. 56 str.
3. Avberšek Alenka: Kitajska na pohodu: slovenske strategije za ta velikanski trg: bi lahko Slovenija pri vstopu Kitajske v Jugovzhodno Evropo igrala podobno vlogo kot Hongkong za Kitajsko? Podjetnik, Ljubljana, 2005, str. 22-25.
4. Baković Zorana: Bombažna globalizacija. Delo, Ljubljana, 2005, str. 22.
5. Baković Zorana: Prišel je »kitajski dan«. Delo, Ljubljana, 2005a, str. 20.
6. Baković Zorana: Kitajski modrčki v evropskem zrcalu. Delo, Ljubljana, 2005b, str 20.
7. Baković Zorana: To je šele začetek. Delo, Ljubljana, 2005c, str. 19.
8. Beattie Alan, Harney Alexandra: China's textile rivals await outcome of »terrible prophecies«. Financial Times, London, 2005.
9. Crawford Leslie: Zara races to retain speed of growth. Financial Times, London, 2005.
10. De Jonquieres Guy: The fuss about China is overdone. Financial Times, London, 2006.
11. Defying the doom mongers. Financial times, London, 2005.
12. Derić Ljiljana: EU prožna s Kitajci. Delo, Ljubljana, 2005.
13. Derić Ljiljana: Lepi čevlji lepo gorijo. Delo, Ljubljana, 2004a.
14. Derić Ljiljana: Plotovi v trgovini so lahko nevarni. Delo, Ljubljana, 2005b.
15. Derić Ljiljana: Nabito polna skladišča v EU. Delo, Ljubljana, 2005c, str. 14.
16. Dyer Geoff, Minder Raphael: EU and China reach truce in row over textiles trade. Financial Times, London, 2005.
17. EU gives China last warning on textiles. Financial Times, London, 2005.
18. Evropska tehnološka platforma za prihodnost tekstilne in oblačilne industrije, 2004, str. 1 – 14.
19. Fong Mei: China fights two-front textile war. The Wall Street, London, 2005.
20. Fong Mei: EU may ease textile-trade logjam. Financial Times, London, 2005a.
21. Haixu Qiu: China considers curbing textile exports to pacify EU and U.S. Financial Times, London, 2005.
22. Harney Alexandra: How EU textile quotas became a Chinese puzzle. Financial Times, London, 2005.
23. Hughes Samuel, Weidenbaum Murray: The Bamboo Network. New York: The Free Press (Martin Kessler Bods), 1996. 264 str.
24. Jazbec Matej: Sodobni protekcionizem v svetovni trgovini. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1997. 40 str.
25. Juliane Willson: EU cuts off imports of Chinese sweaters. Financial Times, London, 2005.
26. Kenda Albina: Kitajski tekstil ne da spati ne EU ne ZDA. Finance, Ljubljana, 2004, str. 17.

27. Kovač Stanislav: Kitajci prihajajo. Finance, Ljubljana, 2005, str. 15.
28. Kreše Meta: EU postala največja trgovinska partnerica Kitajske. Delo, Ljubljana, 2005.
29. Kuzem Maja: Transformacija Kitajskega gospodarstva. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 47 str.
30. Marjetič Aleš: Globalizacija in zaposlenost. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 40 str.
31. Mass production meets quality control. Financial Times, London, 2005, str. 15.
32. McGregor Richard: Consumers ambiguous on cutting costs. Financial Times, London, 2005, str.18.
33. Miklič Nataša: Kitajska kot »tovarna sveta« - stvarnost ali mit. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 45 str.
34. Minder Raphael: China lifts share of EU imports of textiles. Financial Times, London, 2005, str.20.
35. Parker George: EU trade chief seeks to resolve textile row, Financial Times, London, 2005, str.19.
36. Parker George: EU-China textiles crisis talks collapse. Financial Times, London, 2005a, str. 23.
37. Radojčič Ksenija: Socialni dumping kot negativna posledica globalizacije v državah v razvoju. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 51 str.
38. Rakovec Marko: Mednarodno pravni vidiki diplomacije pri gospodarskem razvoju Slovenije. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 114 str.
39. Ravbar-Stražar Vojka: Zaščitna politika na področju mednarodne menjave in proizvodnje industrijskega blaga. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1982. 112 str.
40. Smole Jože: Evropska tekstilna in oblačilna industrija v letu 2005. GZS, Ljubljana, 2006.
41. Taylor Andrew: China set to become world`s sweatshop, report warns. Financial Times, London, 2005, str. 8.
42. Tekstilne delavke bodo prve čutile posledice širitve. Finance, Ljubljana, 2004. str. 5.
43. Tomažič Agata: Obrtnikom iz Manzana odžirajo delo Kitajci. Delo, Ljubljana, 2005, str, 25.
44. Tušek Franci: Čar poceni kitajskih hlač. Finance, Ljubljana, 2006, str.18.
45. Willetts David: The low-paid are the victims of textile protectionism. Financial Times, London, 2005, str. 5.
46. Williams Frances: China and India gain from end of quotas. Financial Times, London, 2005, str. 12.
47. Wonacott Peter, Hitt Greg, Miller Scott: China`s textile move could aid wider strategy. Financial Times, London, 2005, str. 22.

VIRI

1. China`s Map.
[URL: <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/ch.html>], 15.2. 2006.
2. The World Factbook.

[URL: <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html>], 15.2.2006.

3. Tekstilec.
[URL: http://www.tekstilec.itt-drustvo.si/EU%202003/sestavek%C2%AD_01_02b.htm], 19.2.2006.
4. Izvozno okno
[URL: http://www.izvoznookno.si/EU_trgovanje/util/bin.php?id=2004040110332981], 19. 2. 2006.
5. Carinska uprava: Prepovedi in omejitve [URL: <http://carina.gov.si/slov/index.htm>], 30.5.2006.
6. Priporočila skupine na visoki ravni za tekstil in oblačila, Sporočilo komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij, Tekstil in oblačila po letu 2005 - Bruselj, 13.10.2004.
7. Statistični urad. [URL: <http://www.stat.si/klasje/klasje.asp>], 18.9.2006.
8. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, Letna poročila gospodarskih družb, 2006.
9. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, Baza Poslovnega registra Slovenije, 2006.

PRILOGE:

PRILOGA 1: SEZNAM KATEGORIJ S TARIFNIMI OZNAKAMI IN POIMENOVANJI..	1
PRILOGA 2: EVROPSKI UVOZ TEKSTILA IZ KITajsKE V LETU 2003 (V MIO EUROV).....	10
PRILOGA 3: PRIMER IZVOZNEGA DOVOLJENJA IZ KITajsKE.....	11
PRILOGA 4: PAN-EVRO-MEDITERANSKA CONA.....	12
PRILOGA 5: STANDARDNA KLASIFIKACIJA DEJAVNOSTI 2002.....	13

PRILOGA 1: SEZNAM KATEGORIJ S TARIFNIMI OZNAKAMI IN POIMENOVANJI

Kategorija/ Skupina Tarifne oznake Poimenovanje kategorij

Skupina IA

1	52041100, 52041900, 52051100, 52051200, 52051300, 52051400, 52051510, 52051590, 52052100, 52052200, 52052300, 52052400, 52052600, 52052700, 52052800, 52053100, 52053200, 52053300, 52053400, 52053500, 52054100, 52054200, 52054300, 52054400, 52054600, 52054700, 52054800, 52061100, 52061200, 52061300, 52061400, 52061510, 52061590, 52062100, 52062200, 52062300, 52062400, 52062510, 52062590, 52063100, 52063200, 52063300, 52063400, 52063500, 52064100, 52064200, 52064300, 52064400, 52064500, ex56049000	Bombažna preja, nepripravljena za prodajo na drobno
2	52081110, 52081190, 52081216, 52081219, 52081296, 52081299, 52081300, 52081900, 52082110, 52082190, 52082216, 52082219, 52082296, 52082299, 52082300, 52082900, 52083100, 52083216, 52083219, 52083296, 52083299, 52083300, 52083900, 52084100, 52084200, 52084300, 52084900, 52085100, 52085210, 52085290, 52085300, 52085900, 52091100, 52091200, 52091900, 52092100, 52092200, 52092900, 52093100, 52093200, 52093900	Bombažne tkanine, razen gaza tkanin, frotirnih tkanin, ozkih tkanin, tkanin z lasasto površino, ženijskih tkanin, tila in drugega mrežastega materiala
2	52094100, 52094200, 52094300, 52094910, 52094990, 52095100, 52095200, 52095900, 52101110, 52101190, 52101200, 52101900, 52102110, 52102190, 52102200, 52102900, 52103110, 52103190, 52103200, 52103900, 52104100, 52104200, 52104900, 52105100, 52105200, 52105900, 52111100, 52111200, 52111900, 52112100, 52112200, 52112900, 52113100, 52113200, 52113900, 52114100, 52114200, 52114300, 52114910, 52114990, 52115100, 52115200, 52115900, 52121110, 52121190, 52121210, 52121290, 52121310, 52121390, 52121410, 52121490, 52121510, 52121590, 52122110, 52122190, 52122210, 52122290, 52122310, 52122390, 52122410, 52122490, 52122510, 52122590, ex58110000, ex63080000	
2(a)	52083100, 52083216, 52083219, 52083296, 52083299, 52083300, 52083900, 52084100, 52084200, 52084300, 52084900, 52085100, 52085210, 52085290, 52085300, 52085900, 52093100, 52093200, 52093900, 52094100, 52094200, 52094300, 52094910, 52094990, 52095100, 52095200, 52095900, 52103110, 52103190, 52103200, 52103900, 52104100, 52104200, 52104900, 52105100, 52105200, 52105900, 52113100, 52113200, 52113900, 52114100, 52114200, 52114300, 52114910, 52114990, 52115100, 52115200, 52115900, 52121310, 52121390, 52121410, 52121490, 52121510, 52121590, 52122310, 52122390, 52122410, 52122490, 52122510, 52122590, ex58110000, ex63080000	Od tega: Razen nebeljenih ali beljenih
3	55121100, 55121910, 55121990, 55122100, 55122910, 55122990, 55129100, 55129910, 55129990, 55131120, 55131190, 55131200, 55131300, 55131900, 55132110, 55132130, 55132190, 55132200, 55132300, 55132900, 55133100, 55133200, 55133300, 55133900, 55134100, 55134200, 55134300, 55134900, 55141100, 55141200, 55141300, 55141900, 55142100, 55142200, 55142300, 55142900, 55143100, 55143200, 55143300, 55143900, 55144100, 55144200, 55144300, 55144900, 55151110, 55151130, 55151190, 55151210, 55151230, 55151290, 55151311, 55151319, 55151391, 55151399, 55151910, 55151930, 55151990, 55152110, 55152130, 55152190, 55152211, 55152219, 55152291, 55152299, 55152910, 55152930, 55152990, 55159110, 55159130, 55159190, 55159211, 55159219, 55159291, 55159299, 55159910, 55159930, 55159990, 58039030, ex59050070, ex63080000	Tkanine iz sintetičnih vlaken (rezanih ali odpadnih), razen ozkih tkanin, tkanin z lasasto površino (vključno frotirne tkanine) in ženijskih tkanin

NADALJEVANJE PRILOGE 1

3(a)	55121910,55121990,55122910,55122990,55129910,55129990,55132110,55132130,55132190,55132200,55132300,55132900,55133100,55133200,55133300,55133900,55134100,55134200,55134300,55134900,55142100,55142200,55142300,55142900,55143100,55143200,55143300,55143900,55144100,55144200,55144300,55144900,55151130,55151190,55151230,55151290,55151319,55151399,55151930,55151990,55152130,55152190,55152219,55152299,55152930,55152990,55159130,55159190,55159219,55159299,55159930,55159990,ex58039030,ex59050070,ex63080000	Od tega: Razen nebeljenih ali beljenih
------	--	--

Skupina IB

4	61051000,61052010,61052090,61059010,61091000,61099010,61099030,61102010,61103010	Srajce, T-majice, lahki fino pleteni puloverji s puli ovratnikom, polo ovratnikom ali želvijim izrezom (razen iz volne ali fine živalske dlake), spodnje majice, in druge
		iz volne ali fine živalske dlake), spodnje majice in druge majice, pletene ali kvačkane
5	61011090,61012090,61013090,61021090,61022090,61023090,61101110,61101130,61101190,61101210,61101290,61101910,61101990,61102091,61102099,61103091,61103099	Jope, puloverji, brezokavnik, telovniki, kompleti puloverjev in jopic iz istega materiala in v isti barvi, pletene jope, spalne jopice in žemperji (razen suknjičev in jopičev), anoraki, vetrovke, športni suknjiči do pasu, pleteni ali kvačkani
6	62034110,62034190,62034231,62034233,62034235,62034290,62034319,62034390,62034919,62034950,62046110,62046231,62046233,62046239,62046318,62046918,62113242,62113342,62114242,62114342	Tkane jahalne hlače (pumparice), kratke hlače, razen kopalnih hlačk in hlač (vključno hlače za prosti čas), za moške ali dečke; tkane hlače in hlače za prosti čas, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, za ženske ali deklice; spodnji deli podloženih trenirk, razen kategorije 16 ali 29, iz bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
7	61061000,61062000,61069010,62062000,62063000,62064000	Bluze, srajce in srajčne bluze, za ženske ali deklice, vključno pletene ali kvačkane, iz bombaža, volne, umetnih ali sintetičnih vlaken
8	62051000,62052000,62053000	Srajce za moške ali dečke, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen pletenih ali kvačkanih

Skupina IIA

9	58021100,58021900,ex63026000	Frotirne tkanine za brisače in podobne frotirne tkanine iz bombaža; toaletno in kuhinjsko perilo, razen pleteno ali kvačkano, iz frotirja ali podobne frotirne tkanine, iz bombaža
20	63022100,63022290,63022990,63023110,63023190,63023290,63023990	Posteljno perilo, razen pletenega ali kvačkanega
ex20	ex63022990, ex63023990	Posteljno perilo, razen pletenega ali kvačkanega
22	55081011,55081019,55091100,55091200,55092110,55092190,55092210,55092290,55093110,55093190,55093210,55093290,55094110,55094190,55094210,55094290,55095100,55095210,55095290,55095300,55095900,55096110,55096190,55096200,55096900,55099110,55099190,55099200,55099900	Preja iz rezanih sintetičnih vlaken ali odpadnih sintetičnih vlaken, nepripravljena za prodajo na drobno
22(a)	55081019,55093110,55093190,55093210,55093290,55096110,55096190,55096200,55096900	Od tega akrilna
23	55082010,55101100,55101200,55102000,55103000,55109000	Preja iz rezanih umetnih vlaken ali odpadnih umetnih vlaken, nepripravljena za prodajo na drobno
32	58011000,58012100,58012200,58012300,58012400,58012500,58012600,58013100,58013200,58013300,58013400,58013500,58013600,58022000,58023000	Tkanine z lasasto površino in ženijske tkanine (razen frotirnih tkanin za brisače ali frotirnih materialov iz bombaža ali ozkih tkanin) in taftane tekstilne površine, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
32(a)	58012200	Od tega: Tkanine z razrezanimi zankami po votku (rebrasti žamet), iz bombaža
39	63025110,63025190,63025390,ex63025900,63029110,63029190,63029390,ex63029900	Namizno perilo, toaletno in kuhinjsko perilo, razen pleteno ali kvačkano, razen frotirnih tkanin za brisače ali podobnih frotirnih tkanin iz bombaža

NADALJEVANJE PRILOGE 1

Skupina IIB

12	61151200,61151900,61152011,61152090,61159100,61159200,61159310,61159330,61159399,61159900	Hlačne nogavice in oprijeto oblačilo za spodnji del telesa (pajkice), nogavice, podnogavice, kratke nogavice, dogleženjske nogavičke, nogavičke za stopala in podobno, pleteno ali kvačkano, razen za dojenčke, vključno nogavice za krčne žile, razen izdelkov iz kategorije
13	61071100,61071200,61071900,61082100,61082200,61082900,ex62121010	Spodnje hlače in oprijete spodnje hlače brez hlačnic, za moške ali dečke, pumparice in oprijete spodnje hlače brez hlačnic za ženske ali deklice, pletene ali kvačkane, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
14	62011100,ex62011210,ex62011290, ex62011310, ex62011390,62102000	Plašči, dežni plašči in drugi plašči, pelerine (s kapuco ali brez), za moške ali dečke, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken (razen eskimskih jop-bund)(iz kategorije 21)
15	62021100,ex62021210,ex62021290,ex62021310, ex62021390,62043100,62043290,62043390,62043919, 62103000	Plašči, dežni plašči in drugi plašči, pelerine (s kapuco ali brez), za ženske ali deklice; suknjiči in jopiči, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken (razen eskimskih jop - bund) (iz kategorije 21)
16	62031100,62031200,62031910,62031930,62032100, 62032280,62032380,62032918,62113231,62113331	Obleke in kompleti, za moške ali dečke, razen pletenih ali kvačkanih, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen smučarskih oblek; podložene trenirke, z zunanjo plastjo iz samo ene vrste blaga, za moške ali dečke, iz bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
17	62033100,62033290,62033390,62033919	Suknjiči in jopiči, za moške ali dečke, razen pletenih ali kvačkanih, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
18	62071100,62071900,62072100,62072200,62072900, 62079110,62079190,62079200,62079900,62081100, 62081910,62081990,62082100,62082200,62082900, 62089111,62089119,62089190,62089200,62089900, ex62121010	Spodnje majice in druge majice, spodnje hlače, oprijete spodnje hlače brez hlačnic, spalne srajce, pižame, kopalni plašči, domače halje in podobni izdelki, za moške ali dečke, razen pletenih ali kvačkanih in spodnje majice in druge majice, kombineže, spodnja krila, oprijete spodnje hlače brez hlačnic, spodnje hlače, spalne srajce, pižame, negližeji, kopalni plašči, domače halje in podobni izdelki, za ženske ali deklice, razen pletenih ali kvačkanih
19	62132000,62139000	Robčki, razen pletenih ali kvačkanih
21	ex62011210,ex62011290,ex62011310,ex62011390, 62019100,62019200,62019300,ex62021210, ex62021290, ex62021310, ex62021390,62029100,62029200,62029300, 62113241,62113341,62114241,62114341	Eskimске jope - bunde, anoraki, vetrovke, športni suknjiči do pasu in podobno, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen pletenih ali kvačkanih; zgornji deli podloženih trenirk iz bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen kategorije 16 ali 29
24	61072100,61072200,61072900,61079110,61079190, 61079200,ex61079900,61083110,61083190,61083211, 61083219,61083290,61083900,61089110,61089190, 61089200,61089910	Spalne srajce, pižame, kopalni plašči, domače halje in podobni izdelki, za moške ali dečke, pleteni ali kvačkani in ženske ali dekliske spalne srajce, pižame, domače obleke, kopalni plašči, domače halje in podobni izdelki, pleteni ali kvačkani Spalne srajce, pižame, negližeji, kopalni plašči, domače halje in podobni izdelki, za ženske ali deklice, pleteni ali kvačkani
26	61044100,61044200,61044300,61044400,62044100, 62044200,62044300,62044400	Obleke, za ženske ali deklice, iz bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
27	61045100,61045200,61045300,61045900,62045100, 62045200,62045300,62045910	Krila in hlačna krila, za ženske ali deklice
28	61034110,61034190,61034210,61034290,61034310, 61034390,61034910,61034991,61046110,61046190, 61046210,61046290,61046310,61046390,61046910, 61046991	Hlače, hlače z oprsnikom in naramnicami, jahalne hlače in kratke hlače (razen kopalk), pletene ali kvačkane, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
29	62041100,62041200,62041300,62041910,62042100, 62042280,62042380,62042918,62114231,62114331	Kostimi in kompleti, za ženske in deklice, razen pletenih ali kvačkanih, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen smučarskih oblek; podložene trenirke z zunanjo plastjo iz samo ene vrste blaga, za ženske in deklice, iz bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
31	ex62121010,62121090	Modrčki, tkani, pleteni ali kvačkani
68	61111090,61112090,61113090,ex61119000,ex62091000, ex62092000,ex62093000,ex62099000	Obláčila in pribor za oblačila, za dojenčke, razen rokavic, palčnikov in rokavic brez prstov, za dojenčke, iz kategorij 10 in 87, nogavic, kratkih nogavičk in nogavičk za stopala, za dojenčke, razen pletenih ali kvačkanih, iz kategorije 88

NADALJEVANJE PRILOGE 1

73	61121100,61121200,61121900	Trenirke, iz pletenih ali kvačkanih materialov, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
76	62032210,62032310,62032911,62033210,62033310,62033911,62034211,62034251,62034311,62034331,62034911,62034931,62113210,62113310,62042210,62042310,62042911,62043210,62043310,62043911,62046211,62046251,62046311,62046331,62046911,62046931,62114210,62114310	Delovna in poklicna oblačila, za moške ali dečke, razen pletenih ali kvačkanih, predpasniki, delovni kombinezoni in druga delovna in poklicna oblačila, za ženske in deklice, razen tkanih ali pletenih
77	ex62112000	Smučarske obleke, razen pletenih ali kvačkanih
78	62034130,62034259,62034339,62034939,62046180,62046190,62046259,62046290,62046339,62046390,62046939,62046950,62104000,62105000,62113100,62113290,62113390,62114100,62114290,62114390	Oblčila, razen pletenih ali kvačkanih, razen oblačil iz kategorij 6,7,8,14,15,16,17,18,21,26,27,29,68, 72,76 in 77
83	61011010,61012010,61013010,61021010,61022010,61023010,61033100,61033200,61033300,ex61033900,61043100,61043200,61043300,ex61043900,61122000,61130090,61141000,61142000,61143000	Plašči, suknjiči, jopiči in druga oblačila, vključno smučarske obleke, pleteni ali kvačkani, razen oblačil iz kategorij 4,5,7,13,24,26,27,28,68,72,73,74,75

Skupina IIIA

33	54072011,63053281,63053289,63053391,63063399	Tkanine iz preje iz sintetičnih filamentov, dobljene iz trakov ali podobno, iz polietilena ali polipropilena, širine manj kot 3m; vreče in vrečke za pakiranje blaga, ki niso pletene ali kvačkane, dobljene iz trakov ali podobnih oblik
34	54072019	Tkanine iz preje iz sintetičnih filamentov, dobljene iz trakov ali podobno, iz polietilena ali polipropilena, širine 3m ali več
35	54071000,54072090,54073000,54074100,54074200,54074300,54074400,54075100,54075200,54075300,54075400,54076110,54076130,54076150,54076190,54076910,54076990,54077100,54077200,54077300,54077400,54078100,54078200,54078300,54078400,54079100,54079200,54079300,54079400,ex58110000,ex59050070	Tkanine iz preje iz sintetičnih filamentov, razen tkanin za zračnice iz kategorije 114
35(a)	ex54071000,ex54072090, ex54073000,54074200,54074300,54074400,54075200,54075300,54075400,54076130,54076150,54076190,54076990,54077200,54077300,54077400,54078200,54078300,54078400,54079200,54079300,54079400,ex58110000, ex59050070	Od tega: Razen nebeljenih ali beljenih
36	54081000,54082100,54082210,54082290,54082310,54082390,54082400,54083100,54083200,54083300,54083400,ex58110000, ex59050070	Tkanine iz preje iz umetnih filamentov, razen tkanin za zračnice iz kategorije 114
36(a)	ex54081000,54082210,54082290,54082310,54082390,54082400,54083200,54083300,54083400,ex58110000,ex59050070	Od tega: Razen nebeljenih ali beljenih
37	55161100,55161200,55161300,55161400,55162100,55162200,55162310,55162390,55162400,55163100,55163200,55163300,55163400,55164100,55164200,55164300,55164400,55169100,55169200,55169300,55169400,58039050, ex59050070	Tkanine iz rezanih umetnih vlaken
37(a)	55161200,55161300,55161400,55162200,55162310,55162390,55162400,55163200,55163300,55163400,55164200,55164300,55164400,55169200,55169300,55169400,ex58039050, ex59050070	Od tega: Razen nebeljenih ali beljenih
38A	60053110,60053210,60053310,60053410,60063110,60063210,60063310,60063410	Pleteni ali kvačkani materiali iz sintetičnih vlaken za zavese, vključno z mrežastim blagom za zavese
38B	ex63039100,ex63039290, ex63039990	Mrežaste zavese, razen pletenih ali kvačkanih
40	ex63039100,ex63039290, ex63039990,63041910,ex63041990,63049200,ex63049300,ex63049900	Tkane zavese (vključno draperije, notranje platnene navojnice, kratke okrasne draperije za okna ali postelje in drugi izdelki za notranjo opremo), razen pleteni ali kvačkani, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
41	54011011,54011019,54021010,54021090,54022000,54023100,54023200,54023300,54023910,54023990,54024910,54024991,54024999,54025100,54025200,54025910,54025990,54026100,54026200,54026910,54026990,ex56042000,ex56049000	Preja iz sintetičnih filamentov, nepripravljena za prodajo na drobno, razen neteksturirane, enojne preje, nesukane ali vpredene, do 50 zavojev na meter

NADALJEVANJE PRILOGE 1

42	54012010,54031000,54032000,ex54033200,ex54033300,54033900,54034100,54034200,54034900,ex56042000	Preja iz sintetičnih ali umetnih filamentov, nepripravljena za prodajo na drobno; Preja iz umetnih vlaken, preja iz umetnih filamentov, nepripravljena za prodajo na drobno, razen enojne preje iz viskoznega rajona, nesukane ali sukane do ne več kot 250 zavojev na meter in neteksturirane enojne preje iz celuloznega acetata
43	52042000,52071000,52079000,54011090,54012090,54061000,54062000,55082090,55113000	Preja iz umetnih ali sintetičnih vlaken, preja iz umetnih vlaken, bombažna preja, pripravljena za prodajo na drobno
46	51051000,51052100,51052900,51053100,51053910,51053990	Volna ovc ali jagnjet ali druga fina živalska dlaka, mikana ali česana
47	51061010,51061090,51062010,51062091,51062099,51081010,51081090	Preja iz mikane volne ovc ali jagnjet, ali mikane fine živalske dlake, nepripravljena za prodajo na drobno
48	51071010,51071090,51072010,51072030,51072051,51072059,51072091,51072099,51082010,51082090	Preja iz česane volne ovc ali jagnjet, ali česane fine živalske dlake, nepripravljena za prodajo na drobno
49	51091010,51091090,51099010,51099090	Preja iz volne ovc ali jagnjet, ali fine živalske dlake, pripravljena za prodajo na drobno
50	51111100,51111910,51111990,51112000,51113010,51113030,51113090,51119010,51119091,51119093,51119099,51121100,51121910,51121990,51122000,51123010,51123030,51123090,51129010,51129091,51129093,51129099	Tkanine iz volne ovc ali jagnjet, ali fine živalske dlake
51	52030000	Bombaž, mikan ali česan
53	58031000	Bombažne gaze
54	55070000	Umetna vlakna, rezana, vključno z odpadki, mikana ali česana ali drugače pripravljena za predenje
55	55061000,55062000,55063000,55069010,55069090	Sintetična vlakna, rezana, vključno z odpadki, mikana ali česana ali drugače pripravljena za predenje
56	55081090,55111000,55112000	Preja iz rezanih sintetičnih vlaken (vključno z odpadki), pripravljena za prodajo na drobno
58	57011010,57011091,57011093,57011099,57019010,57019090	Preproge in druga talna prekrivala, vozлана (dokončana ali nedokončana)
59	5857021000,57023100,57023200,57023910,57024100,57024200,57024910,57025100,57025200,ex57025900,57029100,57029200,ex57029900,57031000,57032011,57032019,57032091,57032099,57033011,57033019,57033051,57033059,57033091,57033099,57039000,57041000,57049000,57050010,57050030, ex57050090	Preproge in druga tekstilna talna prekrivala, razen preprog iz kategorije 58
60	58050000	Ročno tkane tapiserije (vrsta: gobelin, flandrijske, beauvais, aubusson in podobne) in z iglo izdelane tapiserije (npr. z drobnim in križnim vbodom), vključno konfencionirane
61	ex58061000,58062000,58063100,58063210,58063290,58063900,58064000	Ozke tkanine in ozki materiali (bolduc), ki so sestavljeni samo iz osnove brez votka, zlepljene, razen etiket in podobnih izdelkov iz kategorije 62; Elastični materiali in pozamenterija (ki niso pleteni ali kvačkani), izdelani iz tekstilnih materialov v kombinaciji z gumijastimi nitmi
62	56060091,56060099,58041011,58041019,58041090,58042110,58042190,58042910,58042990,58043000,58071010,58071090,58081000,58089000,58101010,58101090,58109110,58109190,58109210,58109290,58109910,58109990	Ženiljska preja (vključno kosmična ženiljska preja), posukana preja (razen metalizirane preje in posukane preje iz konjske žime); Til in drug mrežast material, razen tkanega, pletenega ali kvačkanega, ročno ali strojno izdelane čipke v metraži, trakovih ali motivih; Etiket, značke in podobni izdelki iz tekstilnega materiala, v metraži, trakovih ali razrezani v določene oblike ali velikosti, nevezeni, tkani; Pletenice in okrasna pozamenterija v metraži, rese, pomponi in podobni izdelki; Veznine v metraži, trakovih ali motivih
63	59069100,ex60024000,60029000,ex60041000,60049000,ex60011000,60033010,60053150,60053250,60053350, 60053450	Pleteni ali kvačkani materiali iz sintetičnih vlaken, ki vsebujejo po masi 5% ali več elastomerne preje in pleteni ali kvačkani materiali, ki vsebujejo po masi 5% ali več niti iz kavčuka ali gume; Čipka rašel in materiali z dolgasasto površino iz sintetičnih vlaken

NADALJEVANJE PRILOGE 1

65	56060010,ex60011000,60012100,60012200,60012910,60019110,60019130,60019150,60019190,60019210,60019230,60019250,60019290,60019910,ex60024000,60031000,60032000,60033090,60034000,ex60041000,60051000,60052100,60052200,60052300,60052400,60053190,60053290,60053390,60053490,60054100,60054200,60054300,60054400,60061000,60062100,60062200,60062300,60062400,60063190,60063290,60063390,60063490,60064100,60064200,60064300,60064400	Pleteni ali kvačkani materiali, razen tistih iz kategorije 38 A in 63, iz volne, bombaža, sintetičnih ali umetnih vlaken
66	63011000,63012091,63012099,63013090,ex63014090,ex63019090	Potovalne odeje in odeje, razen pletenih ali kvačkanih, iz volne, bombaža, sintetičnih ali umetnih vlaken

Skupina IIIB

10	61111010,61112010,61113010,ex61119000,61161020,61161080,61169100,61169200,61169300,61169900	Rokavice, palčniki in rokavice brez prstov, pletene ali kvačkane
67	58079090,61130010,61171000,61172000,61178010,61178090,61179000,63012010,63013010,63014010,63019010,63021010,63021090,63024000,ex63026000,63031100,63031200,63031900,63041100,63049100,ex63052000,63053211, ex63053290,63053310,ex63053900,ex63059000,63071010,63079010	Pribor za oblačila, pleten ali kvačkan, razen za dojenčke; posteljno, namizno, toaletno in kuhinjsko perilo, pleteno ali kvačkano; zavese (vključno draperije) in notranje platnene navojnice, kratke okrasne draperije za okna in postelje in drugi izdelki za notranjo opremo, pleteni ali kvačkani; odeje in potovalne odeje, pletene ali kvačkane; drugi pleteni ali kvačkani izdelki, vključno z deli oblačil ali pribora za oblačila
67(a)	63053211, 63053310	Od tega: Vrečke in vreče za pakiranje blaga, izdelane iz trakov polietilena ali polipropilena
69	61081100,61081900	Kombineže in spodnja krila, za ženske ali deklice, pletene ali kvačkane
70	61151100,61152011,61159391	Hlačne nogavice in oprijeto oblačilo za spodnji del telesa (pajkice) iz sintetičnih vlaken, številke enojne preje manj kot 67 deciteksov (6,7 teks); Ženske dolge nogavice iz sintetičnih vlaken
72	61123110,61123190,61123910,61123990,61124110,61124190,61124910,61124990,62111100,62111200	Kopalne obleke iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
74	61041100,61041200,61041300,ex61041900,61042100,61042200,61042300,ex61042900	Kostimi in kompleti, za ženske ali deklice, pleteni ali kvačkani, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen smučarskih oblek
75	61031100,61031200,61031900,61032100,61032200,61032300,61032900	Obleke in kompleti, za moške ali dečke, pleteni ali kvačkani, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen smučarskih oblek
84	62142000,62143000,62144000,62149010	Šali, ogrinjala, rute, naglavne rute, tančice in podobno, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen pleteni ali kvačkani
85	62152000,62159000	Kravate, metuljčki in ovratne pentlje, iz volne, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken, razen pletenih ali kvačkanih
86	62122000,62123000,62129000	Stezniki, kombinacije pasu in steznika, pasovi za nogavice, oporniki, podveze za nogavice in podobno ter njihovi deli, vključno s pletenimi ali kvačkanimi
87	ex62091000,ex62092000,ex62093000,ex62099000,62160000	Rokavice, palčniki in rokavice brez prstov, ki niso pleteni ali kvačkani
88	ex62091000, ex62092000,ex62093000, ex62099000,62171000,62179000	Nogavice, kratke nogavice in nogavičke za stopala, razen pletenih ali kvačkanih; drug pribor za oblačila, deli oblačil ali pribora za oblačila, razen za dojenčke, razen pletenih ali kvačkanih
90	56074100,56074911,56074919,56074990,56075011,56075019,56075030,56075090	Dvonitne vrvi, druge vrvi, motvozi, konopci in kabli, iz sintetičnih vlaken, prepleteni ali ne
91	63062100,63062200,63062900	Šotori
93	ex63052000,ex63053290, ex63053900	Vrečke in vreče za pakiranje blaga, izdelane iz tkanin, razen tistih, ki so izdelane iz trakov polietilena ali polipropilena
94	56011010,56011090,56012110,56012190,56012210,56012291,56012299,56012900,56013000	Vata iz tekstilnih materialov in izdelki iz vate; tekstilna vlakna, dolga do 5 mm (kosmiči); prah in nopolki -vlaknati vozlički
95	56021019,56021031,56021039,56021090,56022100,56022990,56029000,ex58079010, ex59050070,62101010,63079091	Klobučevina in izdelki iz klobučevine, vključno impregnirana ali prevlečena, razen talnih prekrival

NADALJEVANJE PRILOGE 1

96	56031110,56031190,56031210,56031290,56031310,56031390,56031410,56031490,56039110,56039190,56039210,56039290,56039310,56039390,56039410,56039490,ex58079010,ex59050070,62101091,62101099,ex63014090,ex63019090,63022210,63023210,63025310,63029310,63039210,63039910,ex63041990,ex63049300,ex63049900,ex63053290, ex63053900,63071030, ex63079099	Netkan tekstil in izdelki iz netkanega tekstila, vključno impregniran, prevlečen, prekrit ali laminiran
97	56081111,56081119,56081191,56081199,56081911,56081919,56081930,56081990,56089000	Mreže in mrežasti izdelki iz dvonitne vrvi, druge vrvi ali motvozov ali konopcev in zgotovljene ribiške mreže iz preje, vrvi ali motvozov
98	9756090000,59050010	Drugi izdelki iz preje, dvonitne vrvi, druge vrvi, motvozov, konopcev ali kablov, razen tekstilnih materialov, izdelkov narejenih iz materialov in izdelkov iz kategorije 97
99	59011000,59019000,59041000,59049000,59061000,59069910,59069990,10059070010,59070090	Tekstilni materiali, prevlečeni z lepilom ali škrobnimi snovmi, ki se uporabljajo za zunanjo vezavo knjig in podobne namene; tkanine za kopiranje; pripravljeno slikarsko platno; toge tkanine (buckram) in podobni togi tekstilni materiali, ki se uporabljajo za izdelavo klobukov; Linolej, vključno rezan v oblike; talna prekrivala na tekstilni podlagi, prevlečeni ali prekriti, vključno z razrezanimi v oblike; Gumirani tekstilni materiali, ki niso pleteni ali kvačkani, razen tistih za zračnice; Tekstilni materiali, drugače impregnirani ali prevlečeni; platna, slikana za odrske kulise, tkanine za ateljeje ali podobne namene, razen tistih iz kategorije 100
100	59031010,59031090,59032010,59032090,59039010,59039091,59039099	Tekstilni materiali, impregnirani, premazani, prevlečeni, prekriti ali laminirani s celuloznimi derivati ali drugimi plastičnimi snovmi
101	ex56079090	Dvonitne vrvi, druge vrvi, motvozi, konopci in kabli, prepleteni ali ne, razen tistih iz sintetičnih vlaken
109	63061100,63061200,63061900,63063100,63063900	Ponjave, jadra, platnene strehe in zunanje platnene navojnice (tende)
110	63064100,63064900	Tkane napihljive blazine
111	63069100,63069900	Izdelki za taborjenje, tkani, razen napihljivih blazin in šotorov
112	63072000,ex63079099	Drugi gotovi tekstilni izdelki, tkani, razen tistih iz kategorij 113 in 114
113	63071090	Krpe za tla, posodo, prah, razen pletenih ali kvačkanih
114	59021010,59021090,59022010,59022090,59029010,59029090,59080000,59090010,59090090,59100000,59111000,ex59112000,59113111,59113119,59113190,59113210,59113290,59114000,59119010,59119090	Tkanine in izdelki za tehnično rabo

Skupina IV

115	53061010,53061030,53061050,53061090,53062090,53089012,53089019	Preja iz lana ali ramije
117	53091110,53091190,53091900,53092110,53092900,53110010,58039090,59050030	Tkanine iz lana ali ramije
118	63022910,63023910,63023930,63025200,ex63025900,63029200,ex63029900	Namizno, toaletno in kuhinjsko perilo, iz lanu ali ramije, razen pleteno ali kvačkano
120	ex63039990,63041930,ex63049900	Zavese (vključno draperije), notranje platnene navojnice, kratke okrasne draperije za okna ali postelje in drugi izdelki za notranjo opremo, ki niso pleteni ali kvačkani, iz lanu ali ramije
121	ex56079090	Dvonitne vrvi, druge vrvi, motvozi, konopci in kabli, prepleteni ali ne, iz lanu ali ramije
122	ex63059000	Vrečke in vreče za pakiranje blaga, rabljene, iz lana, razen pletenih ali kvačkanih
123	58019010,ex58019090,62149090	Tkanine z lasasto površino in ženijske tkanine, iz lanu ali ramije, razen ozkih tkanin; Šali, ogrinjala, rute, naglavne rute, tančice in podobno, iz lanu ali ramije, razen pleteni ali kvačkani
124	55011000,55012000,55013000,55019010,55019090,55031010,55031090,55032000,55033000,55034000,55039010,55039090,55051010,55051030,55051050,55051070,55051090	Sintetična rezana vlakna
125A	4154024100,54024200,54024300	Preja iz sintetičnih filamentov, nepripravljena za prodajo na drobno, razen preje iz kategorije 41

NADALJEVANJE PRILOGE 1

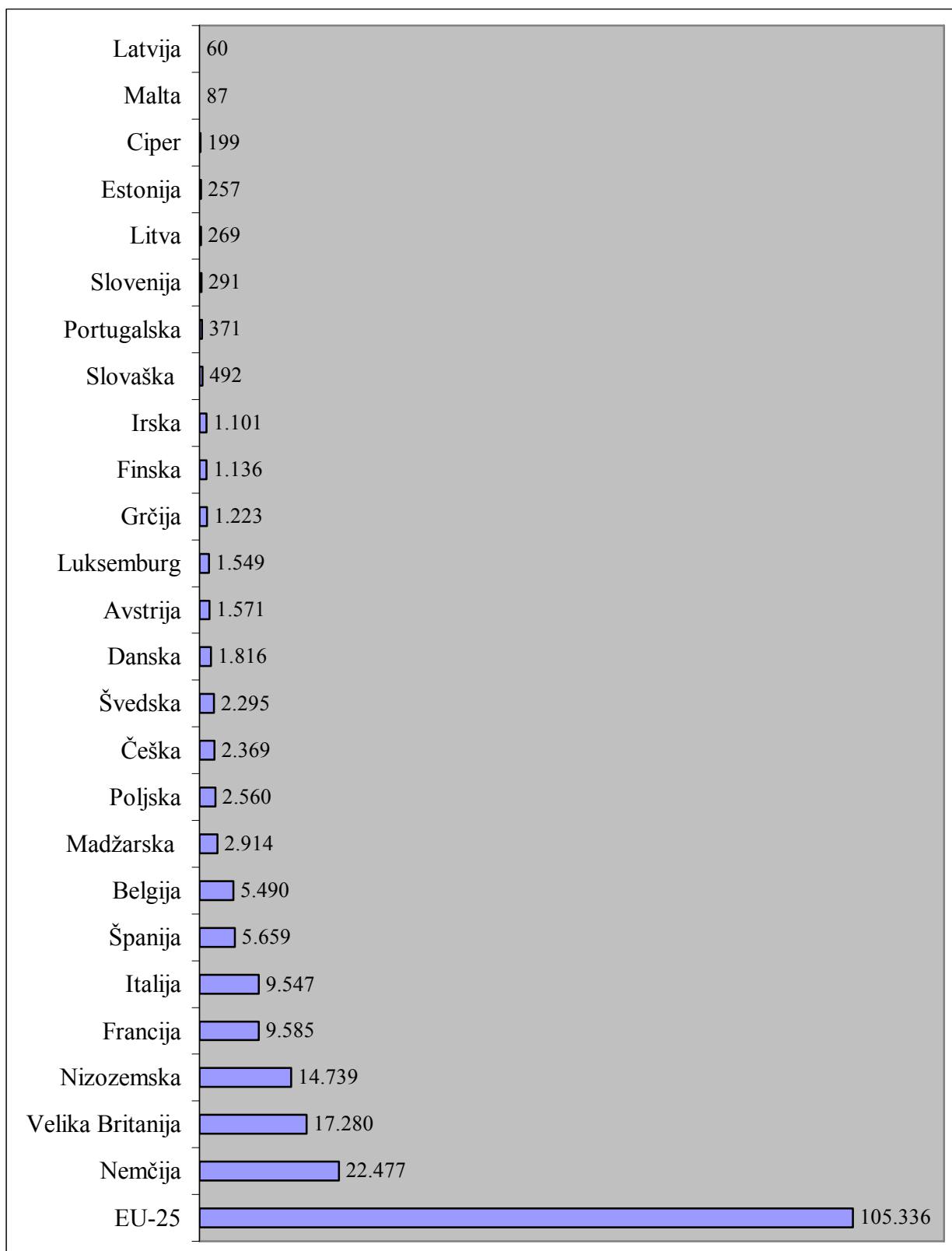
125B	54041010,54041090,54049011,54049019,54049090, ex56042000,ex56049000	Monofilamenti, trakovi (umetna slama in podobno) in imitacija katguta iz sintetičnih materialov
126	55020010,55020040,55020080,55041000,55049000, 55052000	Umetna rezana vlakna
127A	4254033100, ex54033200,ex54033300	Preja iz umetnih filamentov, nepripravljena za prodajo na drobno, razen preje iz kategorije 42
127B	54050000,ex56049000	Monofilamenti, trak (umetna slama in podobno) in imitacija katguta iz umetnih tekstilnih materialov
128	51054000	Groba živalska dlaka, mikana ali česana
129	51100000	Preja iz grobe živalske dlake ali konjske žime
130A	50040010,50040090,50060010	Svilena preja, razen preje iz svilenih odpadkov
130B	50050010,50050090,50060090,ex56049000	Svilena preja, razen tiste iz kategorije 130 A; svileni katgut
131	53089090	Preja iz drugih rastlinskih tekstilnih vlaken
132	53089050	Papirna preja
133	53082010,5308209	Preja iz konoplje
134	56050000	Metalizirana preja
135	51130000	Tkanine iz grobe živalske dlake ali konjske žime
136	50071000,50072011,50072019,50072021,50072031, 50072039,50072041,50072051,50072059,50072061, 50072069,50072071,50079010,50079030,50079050, 50079090,58039010,ex59050090, ex59112000	Tkanine iz svile ali svilenih odpadkov
137	ex58019090,ex58061000	Tkanine z lasasto površino in ženijske tkanine in ozke tkanine iz svile ali svilenih odpadkov
138	53110090,ex59050090	Tkanine iz papirne preje in drugih tekstilnih vlaken, razen iz ramije
139	58090000	Tkanine iz kovinskih niti in tkanine iz metalizirane preje
140	ex60011000,60012990,60019990,60039000,60059000, 60069000	Pleteni ali kvačkani materiali iz tekstilnega materiala, razen iz volne ali fine živalske dlake, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
141	ex63019090	Potovalne odeje in odeje iz tekstilnih materialov, razen iz volne ali fine živalske dlake, bombaža, umetnih ali sintetičnih vlaken
142	ex57023990,ex57024990,ex57025900,ex57029900, ex57050090	Preproge in druga tekstilna talna prekrivala iz sisala, drugih vlaken iz družine agave ali iz manilske konoplje
144	56021035,5602291	Klobučevina iz grobe živalske dlake
145	56079010, ex56079090	Dvornitne vrvi, druge vrvi, motvozi, konopci in kabli, prepleteni ali ne, iz abake (manilske konoplje) ali konoplje
146A	ex56072100	Dvornitna vrv za povezovanje ali strojno pakiranje, iz sisala ali drugih vlaken iz rodu agave
146B	ex56072100,56072910,56072990	Dvornitne vrvi, druge vrvi, motvozi, konopci in kabli, iz sisala ali drugih vlaken iz rodu agave, razen izdelkov iz kategorije 146A
146C	56071000	Dvornitne vrvi, druge vrvi, motvozi, konopci in kabli, vključno s prepletenimi ali vpletenimi, iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken iz tar. št. 5303
147	50039000	Svileni odpadki (vključno zapredki, neprimerni za odvijanje), odpadki preje in razvlaknjeni materiali, razen nemikani ali nečesani
148A	53071010,53071090,53072000	Preja iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken iz tar.št. 5303
148B	53081000	Preja iz kokosovih vlaken
149	53101090,ex53109000	Tkanine iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken, širine več kot 150cm
150	53101010,ex53109000,59050050,63051090	Tkanine iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken, širine do vključno 150 cm; Vrečke in vreče za pakiranje blaga, iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken, razen rabljenih
151A	57022000	Talna prekrivala iz kokosovih vlaken
151B	ex57023990,ex57024990,ex57025900, ex57029900	Preproge in druga tekstilna talna prekrivala, iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken, razen taftanih ali kosmičenih
152	56021011	Iglana klobučevina iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken, neimpregnirana, neprevlečena, razen talnih prekrival
153	63051010	Vrečke in vreče za pakiranje blaga, rabljene, iz jute ali drugih tekstilnih ličnatih vlaken iz tar.št.5303

NADALJEVANJE PRILOGE 1

154	50010000, 50020000, 50031000, 51011100, 51011900, 51012100, 51012900, 51013000, 51021100, 51021910, 51021930, 51021940, 51021990, 51022000, 51031010, 51031090, 51032010, 51032091, 51032099, 51033000, 51040000, 53011000, 53012100, 53012900, 53013010, 53013090, 53059000, 52010010, 52010090, 52021000, 52029100, 52029900, 53021000, 53029000, 53052100, 53052900, 53031000, 53039000, 53041000, 53049000, 53051100, 53051900, 53059000	Zapredki sviloprejk, primerni za odvijanje; Surova svila (nepredena); Svileni odpadki (vključno zapredki, neprimerni za odvijanje), odpadki preje in razvlaknjeni tekstilni svileni materiali, ki niso mikani ali česani; Volna, nemikana ali nečesana; Fina ali groba živalska dlaka, nemikana ali nečesana; Odpadki volne in fine ali grobe živalske dlake, vključno z odpadki preje, toda brez razvlaknjenih tekstilnih materialov; Razvlaknjeni tekstilni materiali iz volne in fine ali grobe živalske dlake; Lan, surov ali predelan, toda nepreden; laneno predivo in odpadki (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi tekstilnimi surovinami); Ramija in druga rastlinska tekstilna vlakna, surova ali predelana, toda ne spredena; predivo, izčeski in odpadki, razen kokosovih vlaken in abake iz tar.št. 5304; Bombažni odpadki (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi materiali); Konoplja (<i>Cannabis sativa</i> L.), surova ali predelana, toda nepredena; predivo in odpadki konoplje (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi materiali); Abaka (manilska konoplja ali <i>Musa textilis</i> Nee), surova ali predelana, vendar ne
		spredena; predivo, izčeski in odpadki abake (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi materiali); Juta in druga tekstilna ličnata vlakna (razen lanu, konoplje in ramije), surova ali predelana, toda nepredena; predivo in odpadki konoplje (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi surovinami); Druga rastlinska tekstilna vlakna, surova ali predelana, toda ne spredena; predivo, izčeski in odpadki teh vlaken (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi surovinami)
156	61069030, ex61109090	Bluze in puloverji, pleteni ali kvačkani, iz svile ali svilenih odpadkov, za ženske ali deklice
157	61019010, 61019090, 61029010, 61029090, ex61033900, 61034999, ex61041900, ex61042900, ex61043900, 61044900, 61046999, 61059090, 61069050, 61069090, ex61079900, 61089990, 61099090, 61109010, ex61109090, ex61119000, 61149000	Oblačila, pletena ali kvačkana, razen tistih iz kategorij od 1 do 123 in kategorije 156
159	62044910, 62061000, 62141000, 62151000	Obleke, bluze in srajčne bluze, iz svile ali svilenih odpadkov, ki niso pletene ali kvačkane; Šali, ogrinjala, rute, naglavne rute, tančice in podobno, iz svile ali svilenih odpadkov, ki niso pleteni ali kvačkani; Kravate, metaljčki in ovratne pentlje iz svile ali svilenih odpadkov
160	62131000	Robčki iz svile ali svilenih odpadkov
161	62011900, 62019900, 62021900, 62029900, 62031990, 62032990, 62033990, 62034990, 62041990, 62042990, 62043990, 62044990, 62045990, 62046990, 62059010, 62059090, 62069010, 62069090, ex62112000, 62113900, 62114900	Oblačila, ki niso pletena ali kvačkana, razen tistih iz kategorij od 1 do 123 in kategorije 159
163	30059031	Gaza in proizvodi iz gaze, pripravljeni v oblikah in pakiranjih za prodajo na drobno

Vir: Izvozno okno, 2006.

PRILOGA 2: EVROPSKI UVOZ TEKSTILA IZ KITAJSKJE V LETU 2003 (V MIO EUROV)

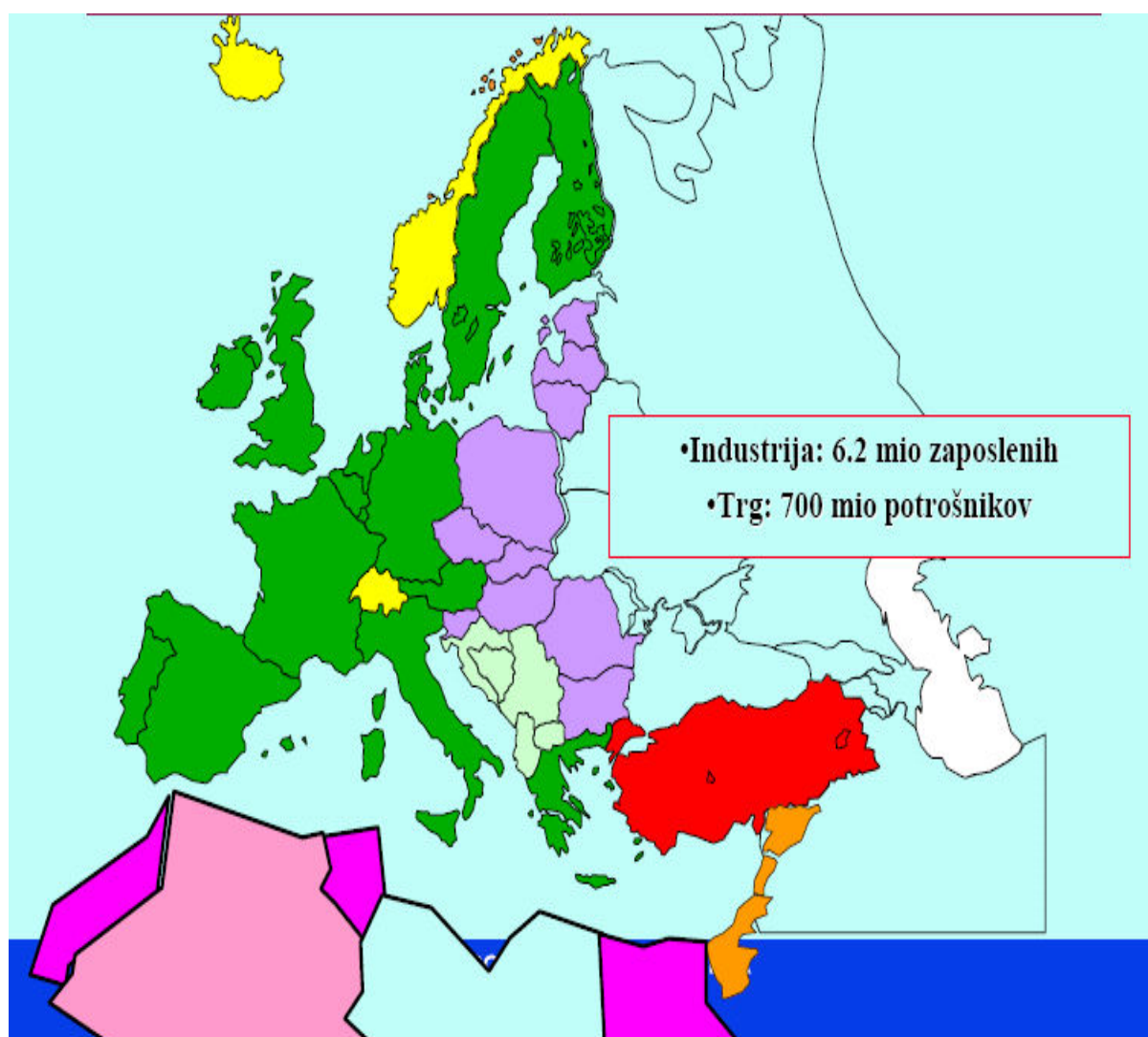
Vir: Kitajski tekstil ne da spati ne EU ne ZDA, 2004.

PRILOGA 3: PRIMER IZVOZNEGA DOVOLJENJA IZ KITAJSKE

1 Exporter (Name, full address, country) Exporteur (Nom, adresse complète, pays)		ORIGINAL	2 No. CN 5 00 00000
		3 Type Type de marchandises	4 Quantity (units) Quantité de colisage
5 Description (goods, full address, country) Description (Marché, adresse complète, pays)		EXPORT LICENCE (Trade products) LICENCE D'EXPORTATION (Produits commerciaux)	
		6 Country of origin Pays d'origine CHINA	7 Country of destination Pays de destination
8 Name and date of consignee (Name of consignee) Nom et date d'engagement (Maison de consignee)		9 Shipment note number Numéro de déclaration	
10 Marks and numbers (Number and kind of packages) - 10 MARKS AND NUMBERS Marques et numéros (Nombre et nature des colis) - 10 MARQUES ET NUMÉROS		11 Quantity (1) Quantité (1)	12 Total weight (1) Poids total (1)
样 四			
13 CERTIFICATE OF THE COMPETENT AUTHORITY (VISA DEL'AVANTAGE COMPTABLE) I, the undersigned, hereby declare that the goods described above have been checked against the Certificate and other relevant documents and found to be in conformity with the provisions of the relevant laws and regulations of the People's Republic of China. Je soussigné, certifie par la présente que les marchandises décrites ci-dessus ont été vérifiées contre le certificat et autres documents pertinents et qu'elles sont conformes aux dispositions des lois et règlements pertinents de la République populaire de Chine.			
14 Competent authority (Name, full address, country) Autorité compétente (Nom, adresse complète, pays)		15 Signature 16 Stamp	

Vir: Izvozno okno, 2006.

PRILOGA 4: PAN-EVRO-MEDITERANSKA CONA

Vir: Izzivi slovenske tekstilne industrije ob vstopu Slovenije v EU, 2002.

DB PROIZVODNJA TEKSTILIJ, USNJENIH OBLAČIL, TEKSTILNIH IN KRZNENIH IZDELKOV

17 PROIZVODNJA TEKSTILIJ

Oddelek vsebuje pripravo, predenje in tkanje tekstilnih vlaken, plemenitenje tekstilij (tudi oblačil), proizvodnjo končnih tekstilnih izdelkov razen oblačil (npr. posteljnega in gospodinjanskega perila, preprog, vrvi ipd.) ter proizvodnjo pletenih ali kvačkanih materialov in izdelkov (npr. nogavic, puloverjev).

Pridobivanje naravnih tekstilnih vlaken spada v področje A (Kmetijstvo), proizvodnja sintetičnih vlaken pa kot kemični proces spada v 24.7 (Proizvodnja umetnih vlaken). Proizvodnja oblačil spada v oddelek 18.

17.1 Priprava in predenje tekstilnih vlaken

17.10 17.100 Priprava in predenje tekstilnih vlaken

Sem spada:

priprava vlaken bombažnega tipa, mikanje in česanje

proizvodnja preje bombažnega tipa, iz bombaža ali umetnih ali sintetičnih vlaken za tkanje, pletenje...

priprava vlaken tipa volnene mikanke: razmastitev in karboniziranje volne, mikanje (grebenanje)

proizvodnja preje volnenega tipa iz volne ali umetnih ali sintetičnih vlaken za tkanje, pletenje...

česanje vlaken tipa volnene česanke

proizvodnja česanih prej iz volne ali umetnih ali sintetičnih vlaken za tkanje, pletenje...

pripravljalni postopki za vlakna in predenje vlaken tipa polčesanke (mikanih, toda ne popolnoma počesanih)

otepanje lanu

proizvodnja preje lanenega tipa iz lanu ali umetnih ali sintetičnih vlaken za tkanje, pletenje...

pranje in sukanje (muliniranje) svile

mikanje in česanje svilenih odpadkov (filiranje)

proizvodnja prej tipa svile iz svile ali umetnih ali sintetičnih vlaken za tkanje, pletenje...

teksturiranje, sukanje, združevanje, kabliranje in prepariranje umetne ali sintetične filamentne preje

proizvodnja šivalnih sukancev iz kakršnihkoli vlaken, tudi mešanice

premotavanje in vpredanje sukanca

pripravljalni postopek in predenje drugih tekstilnih vlaken, kot so juta, konoplja

Sem spada tudi:
proizvodnja papirnate preje

- Sem ne spada:
- 1. proizvodnja sintetičnih ali umetnih vlaken in predilnih kablov, enojnih prej (tudi visokotrdne preje in preje za preproge) iz sintetičnih ali umetnih vlaken,
- 2. proizvodnja steklenih vlaken,
- 3. predenje azbestne preje,

17.2 Tkanje tekstilij

17.20 17.200 Tkanje tekstilij

Sem spada:
proizvodnja široko tkanih tkanin

- 4. iz bombažne preje
- 5. iz volnene česanke ali mikanke, umetnih ali sintetičnih prej
- 6. iz svilene preje
- 7. umetnih ali sintetičnih prej
- 8. iz lanene, rafijine, konopljne, jutine preje in preje iz drugih stebelnih vlaken in specialnih prej

Sem spada tudi:
proizvodnja lasastih ali šenilnih tkanin, frotirnih tkanin, gaze
proizvodnja sukna za narodne noše
proizvodnja tkanin iz steklenih vlaken

- Sem ne spada:
- 4. proizvodnja tekstilnih talnih oblog,
- 5. proizvodnja netkanih tekstilij (vlaknovin),
- 6. proizvodnja ozkih tkanin, trakov,
- 7. proizvodnja pletenih in kvačkanih materialov,
- 8. tkanje azbestnih prej,

17.3 Plemenitenje tekstilij

17.30 17.300 Plemenitenje tekstilij

Sem spada:
beljenje, barvanje, slikanje in tiskanje (tudi termotiskanje) drugje proizvedenih nedodelanih tekstilij: vlaken, preje, blaga, tekstilnih izdelkov, tudi oblačil
apretiranje, sušenje, parjenje, krčenje, izboljševanje, sanforiziranje, merceriziranje drugje proizvedenih nedodelanih tekstilij: vlaken, preje, blaga, tekstilnih izdelkov, tudi oblačil

Sem spada tudi:
plisiranje tkanin
plemenitenje usnjenih oblačil
beljenje jeansa

- *Sem ne spada:*

9. oplemenitenje nedodelanih tekstilnih izdelkov, narejenih iz lastnih materialov,
10. impregniranje, nanašanje, prekrivanje in laminiranje tekstilij,
11. potiskovanje majic in drugih oblačil na kraju samem,

17.4 Proizvodnja tekstilnih izdelkov, razen oblačil

17.40 17.400 Proizvodnja tekstilnih izdelkov, razen oblačil

Sem spada:

proizvodnja končnih izdelkov iz kateregakoli tekstilnega materiala, tudi pletenega ali kvačkanega

9. odej, tudi potovalnih odej
10. posteljnine, namiznega, kopalniškega ali kuhinjskega perila
11. prešitih odej, pernic, blazin, okroglih blazin, blazinic, spalnih vreč...

proizvodnja končnih tekstilnih izdelkov za opremo stanovanja in drugo

12. zaves, volanov, senčnikov, posteljnih pregrinjal, prekrival za pohištvo in stroje...
13. ponjav, šotorov, taborniškega pribora, sončnih zastorov, avtomobilskih prevlek...
14. zastav, praporov, zastavic...
15. krp za prah, kuhinjskih krp in podobnih izdelkov
16. rešilnih jopičev, padal...

Sem spada tudi:

proizvodnja tekstilnega dela električnih odej

proizvodnja jader

izdelovanje gobelinov

izdelovanje tapiserij in makramejev

- *Sem ne spada:*

12. proizvodnja tekstilnih izdelkov za tehnično rabo,
13. proizvodnja nogavic,
14. proizvodnja pletenih ali kvačkanih oblačil,

17.5 Proizvodnja drugih tekstilij

17.51 17.510 Proizvodnja preprog in talnih oblog

Sem spada:

proizvodnja tekstilnih polstenih talnih oblog (tudi iglanih), preprog, predposteljnikov in predpražnikov, talnih oblagalnih plošč

- *Sem ne spada:*

15. *proizvodnja predpražnikov in predposteljnikov iz pletarskih materialov,*

16. *proizvodnja talnih oblog iz plute, gume ali plastičnih mas, čeprav so na hrbtni strani obložene s tkanim in netkanim blagom,*

17. *proizvodnja linoleja in podobnih trdih talnih oblog, ki niso iz plastičnih mas.*

17.52 17.520 Proizvodnja vrvi, vrvic in mrež

Sem spada:

proizvodnja vrvi, vrvic, motvozov in kablov iz tekstilnih vlaken ali trakov ipd., ne glede na to, ali so impregnirani, prevlečeni z gumo ali plastičnimi masami ali ne
proizvodnja izdelkov iz vrvi ali mrež: ribiških mrež, ladijskih odbojnikov, razkladalnih blazin, nakladalnih zank, vrvi ali kablov, opremljenih s kovinskimi obroči...

- *Sem ne spada:*

18. *proizvodnja mrežic za lase,*

17.53 17.530 Proizvodnja netkanih tekstilij in izdelkov iz njih, razen oblačil

17.54 17.540 Proizvodnja drugih tekstilij, d.n.

Sem spada:

proizvodnja trakov, ozko tkanih tkanin, tudi tistih, ki so sestavljene iz osnove brez votka in spojene z lepilom

proizvodnja polsti in klobučevine

proizvodnja oznak, našitkov...

proizvodnja okrasne pozamenterije, kit, res, čopov...

proizvodnja tila in drugih mrežastih tkanin, čipk v kosu, trakovih ali v obliki motivov, vezenin

proizvodnja tkanin, impregniranih, prevlečenih ali laminiranih s plastičnimi masami

proizvodnja tekstilne vate in izdelkov iz vate

17. higienskih vložkov

proizvodnja metalizirane preje in obrobnihih trakov, gumijastih niti, obsukanih s tekstilnim materialom, tekstilne preje ali trakov, prekritih, impregniranih, prevlečenih ali obloženih z gumo ali plastičnimi masami

proizvodnja različnih posebej obdelanih tkanin

18. korda za pnevmatike iz kemičnih vlaken visoke trdnosti

19. kopirnega, slikarskega, škrobljenega platna in podobnih togih tekstilnih tkanin, tkanin, prevlečenih z gumo ali škrobnimi snovmi

proizvodnja drugih tekstilnih izdelkov

20. tekstilnih stenjev, plinskih žarilnih mrežic in cevastih plinskih mrežastih izdelkov, tekstilnih cevi, prenašalnih in transportnih trakov, filtrov

- *Sem ne spada:*

19. proizvodnja iglanih polstenih talnih oblog,

20. proizvodnja tkanin iz kovinske žice,

17.6 Proizvodnja pletenih in kvačkanih materialov

17.60 17.600 Proizvodnja pletenih in kvačkanih materialov

Sem spada:

proizvodnja pletenih in kvačkanih materialov:

21. lasastega in frotirnega blaga

22. mrežastih pletenin in pletenin za okna, ki so pletene na rašlu ali podobnih strojih

23. drugega pletenega in kvačkanega blaga

- *Sem ne spada:*

21. proizvodnja mrežastih čipkastih zaves in čipk, pletenih na rašlu ali podobnih strojih,

17.7 Proizvodnja pletenih in kvačkanih izdelkov

17.71 17.710 Proizvodnja nogavic

Sem spada:

proizvodnja nogavic (tudi kratkih), hlačnih nogavic

proizvodnja tekstilne obutve brez podplatov

17.72 17.720 Proizvodnja pletenih in kvačkanih oblačil

Sem spada:

proizvodnja pletenih ali kvačkanih puloverjev, pulijev, brezrokavnikov, jop, jopičev in druge vrhnje obleke

18 PROIZVODNJA OBLAČIL; STROJENJE IN DODELAVA KRZNA; PROIZVODNJA KRZNENIH IZDELKOV

Sem spada krojenje in šivanje vseh vrst oblačil (perila, vrhnjih oblačil, delovnih oblačil ipd.), konfekcijskih ali krojenih po meri, iz katerihkoli materialov (usnja, tkanin, pletenih materialov). Sem spada tudi proizvodnja oblačilnih dodatkov kot so rokavice, šali, pokrivala ipd. V oddelek 18 spada tudi strojenje in dodelava krzna ter proizvodnja krznenih izdelkov.

Sem pa ne spada pletenje ali kvačkanje oblačil in drugih izdelkov

18.1 Proizvodnja usnjenih oblačil

18.10 18.100 Proizvodnja usnjenih oblačil

Sem spada:
proizvodnja oblačil iz usnja ali umetnega usnja

- *Sem ne spada:*
 - 22. proizvodnja usnjenih rokavic in pasov,
 - 23. proizvodnja krznenih oblačil,
 - 24. proizvodnja usnjenih športnih rokavic in športnih pokrival,

18.2 Proizvodnja drugih oblačil in dodatkov

18.21 18.210 Proizvodnja delovnih oblačil

Sem spada:
proizvodnja delovnih in poklicnih oblačil

- *Sem ne spada:*
 - 25. proizvodnja obutve,
 - 26. proizvodnja lepljenih oblačil iz gume ali plastičnih mas,
 - 27. proizvodnja zaščitnih pokrival,
 - 28. popravilo oblačil,

18.22 18.220 Proizvodnja drugih vrhnjih oblačil

Sem spada:
proizvodnja drugih vrhnjih oblačil iz blaga, kot je tkano, pleteno ali kvačkano blago, netkane tekstilije ipd., za moške, ženske in otroke

- 24. proizvodnja moške, ženske in otroške konfekcije: plaščev, oblek, kostimov, kompletov, suknjičev, hlač, kril...

- *Sem spada tudi:*
krojaštvo in šiviljstvo po meri

- *Sem ne spada:*
 - 29. proizvodnja oblačil iz krzna,
 - 30. proizvodnja lepljenih oblačil iz gume ali plastičnih mas,
 - 31. popravilo oblačil,

18.23 18.230 Proizvodnja spodnjega perila

Sem spada:
proizvodnja spodnjega perila iz blaga, kot je tkano, pleteno ali kvačkano blago, čipke ipd., za moške, ženske in otroke

- 25. srajc, spodnjih hlač, majic, pižam, spalnih srajc, domačih halj, bluz, hlačk, modrčkov, steznikov, kombinež ipd.

- *Sem ne spada:*
 - 32. popravilo oblačil,

18.24 18.240 Proizvodnja športnih in drugih oblačil, pokrival ter dodatkov

Sem spada:

proizvodnja garnitur za dojenčke, športnih kombinezonov, trenirk, smučarskih oblek, kopalk...

proizvodnja klobukov in čepic

proizvodnja drugih oblačilnih dodatkov:

26. rokavic, pasov, šalov, pentelj, kravat, mrežic za lase ipd.

Sem spada tudi:

proizvodnja krznenih pokrival

- *Sem ne spada:*

33. proizvodnja tekstilne obutve brez podplatov,

34. proizvodnja zaščitnih pokrival,

35. proizvodnja usnjenih športnih rokavic in športnih pokrival,

36. popravilo oblačil,

18.3 Strojenje in dodelava krzna; proizvodnja krznenih izdelkov

18.30 18.300 Strojenje in dodelava krzna; proizvodnja krznenih izdelkov

Sem spada:

odmaščevanje, konzerviranje, strojenje, beljenje, striženje, ščetkanje, puljenje, barvanje krzna dodelava in plemenitenje krzna

proizvodnja izdelkov iz krzna

27. oblačil in dodatkov za oblačila iz naravnega in umetnega krzna

28. sestavkov iz koščkov krzna, npr. predpražnikov, trakov, zastorov

29. različnih krznenih izdelkov, odej, nepolnjenih blazin, izdelkov za industrijsko poliranje

Sem spada tudi:

proizvodnja umetnega krzna in izdelki iz njega

- *Sem ne spada:*

37. pridobivanje surove kožuhovine,

38. priprava težkih in lahkih surovih kož iz klavnic in zbranih z odkupom,

39. proizvodnja imitacije krzna (lasasto blago, tkano ali pleteno),

40. proizvodnja krznenih pokrival,

41. proizvodnja oblačil, opremljenih s krznom,

42. proizvodnja škornjev ali čevljev, ki imajo krznene dele.